Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

ССКП XXII съезда-дика совгIаташ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

№ 59 (2580) | КIиранди, 23 июль, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

ЧIОАГIДЕ ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ДОТТАГIАЛ

Вай мехкарча халкъашта юкъера доттагIали вошал тIехьа цар вIаши гIулаккаш леладари —Советски Iаьдал, Коммунистически парте ленински къамий политика котъяларца хьахинна да. Из я советски паччахьалкхе низ болаш хилара йохаргйоаца лард, хIанз шерра коммунизм хьалъеш доахкача хана вай йоахача коталоний лоархIамегIа йола кIийле.

Дуккхаза хьалхадаьхад вай паччахьалкхеи партеи вIашагIъеллача Владимир Ильич Ленина бIарг санна лора а де масса оагIорахьара чIоагI а де советски халкъашта юкъера доттагIал, бартцхьоагIо, вошал тIехь вIаши гIулаккаш леладар, яхаш.

Кавказе дахача къамашта цIаккха а йицлургьяц Советски Iаьдал эттача хьалхарча деношка денз Б. И. Ленина шоай еш хинна йоаккхо. Ший хьаькъалерча хьехамашца социализм хьалъе дIаболабала новкъостал даьд цо Кавказерча коммунисташта.

Вай мехка социализм хьалъярца Iалаьмате чIоагIа хувцаденнад Даьхен сибат. Из бIаргаго йиш я сиха дегIайоагIача вай экономикага, хIаьта иштта хIара ди тIехьагIа тоалуш латтача социализма материальнии духовнии хьалашка хьежача. Соахка къахьегамхой вахара хьал тоадалар тойташ бола лоархIамера хьоккам—СССР къамий доход 1913 шера хиннача юхе 23-зза лаккъеннай. ЦIаккха ца хиннача боарамех хьалъеш латт вай мехка культурно-бытовой гIишлош. Историе чухь хьалххара тIаийцад Советски Союзе болхлоштеи гIулакхерчарнеи тIера налогаш дIаяхара Закон. Цу дерриганеша а тешал ду вай мехка дахача къамашта юкъера доттагIал дохаргдоацаш чIоагIа хилар.

Халкъашта юкъера дохаргдоацача доттагIлени пролетарски интернационализмаи идеяш масса хана хила а хиннай я а я вай Коммунистически парте политиках лоархIамегIа йола идеяш. Духхьал доттагIалцеи вIаши новкъостал дарцеи кхоачаш а хул чIоагI а лу вай мехкарча тайп-тайпарча къамех болча наха дIа-юха леладу гIулаккаш.

Вай республикерча городашкеи юрташкеи цхьан бахаш а кхаьхьеташ а ба итташ долча тайп-тайпарча къамех бола нах. Берригаш а цхьа декхар кхоачашдеш, цхьа уйла йолаш, цхьа гIулакх чакхдаккха — вай мехка коммунизм хьалъе, тIерташ ба уж.

Къахьегамца, вахарца чIоагIденна дохаргдоаца доттагIал леладеш, цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш тайп-тайпарча къамех болча наьха коллективаш дукха я вай республике.

Масала, кIоарга тохкамаш деш бурув тохача Карабулакерча 90-ча буровой мастер Иван Михайлович Бородацкий керте латта коммунистически къахьегама бригада. Тайп-тайпарча къамех нах ба бригада членаш. МоллагIа хало ла могаргдолаш а барт болаш а коллектив я из. Парте XXII-ча съезда баха мабоаттIара накъа бахар духьа социалистически яхье а баьнна буровикаша лаьрхIад йиллача ханал 15 ди хьалха кIоаргга тохкамаш деча бурув теха йистебовла а, хIаьта шера йолча программал совгIа 700 метр бурув тоха а. Шоайла вIаши новкъостал а деш съезда сийна из къахьегама котало йоаккхаш ба хIанз бригада членаш эрсий Соломатин Илья, Коржов Павел, гIалгIай Бекмурзиев Султан, Эжиев Iалаудин, поляк Банд Хендрик, украинец Петрусенко Илья, иштта кхьбараш а.

Грозненски районе я «Горячеисточненский» совхоз. Цига къахьегаш ба дика механизатораш, хьайбаш леладераш, кхашка болх бераш. Царца ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, татараш, эрмалой, хIаьта иштта кхьча къамех бараш а.

Совхозе массанена дукха безаш а сий деш а ба шоай гIулакхах дика кхеташ бола совхоза керттера агроном эрсе П. Курилов, керттера зоотехник гIалгIа Л. Гудантова, ялх бетта хIара Iаттагара 1675 килограмм шура яькхха доярка нохчо А. Люмиева, иштта кхьа дуккха бараш. Сийлахьвоккхача Ленина доттагIлен принципа ларда тIа вIаши хьерчаш, коммунизм хьалъяра творчески къахьегаш я из коллектив.

Дика вIаштIехьдаькхха леладу ший къахьегама гIулаккаш Грозненра нефтемаслозавода парафинови цех хьалъеча къахьегаш йолча А. К. Брундасова керте латтача коммунистически къахьегама бригада коллективо. Цу бригаде массехк къамех нах ба цхьа барт болаш, Iимерза къахьегаш.

Иштта да советски мехкарча халкъий доттагIал массанахьа а — колхозашка, совхозашка, предприятешка, учрежденешка. Эрсечо новкъостал ду гIалгIачоа, нохчочо хьехам ду кIиречоа, хIаьта украинеци гIумкеи дика лоалахой а болаш бахаш ба.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я наха юкъе беш бола кхетама болх къамашта юкъера доттагIал тIехь-тIехьагIа тоадара, чIоагIдара тIаберзабаь лелабе, хIаьта хадданза къовсам лоаттабе а беза моллагIча тайпара дале а националистически шовинистически гIулакхаш къамашта юкъе даха гIертарашта духьал.

Укх деношка къаьстта творчески хьинар айденна, доккхийча къахьегама толамашца парте а советски паччахьалкхен а вахар чухь боккха лоархIам болча СССР XXII съезда накъа болх советски нах.

Масса хана а санна съезда сийна яьржача социалистически яхье цхьа дезал санна дакъа лоацаш да вай советски мехка даха дерига халкъаш. МоллагIа яле а парте задани кхоачашъе кийча а да. Советски наха, массаза чIоагIа тешам лу партена масса а оагIорахьа халкъашта юкъера вошал, доттагIал лораде а дIахо чIоагIде а шоаш кийча хилара, сийлахь-воккхача Ленина хьийхача тайпара пролетарски интернационализма принципашта шоаш тIехьа хилар дIа а хойт.

Барт-цхьоагIо йолаш яха а ях къахьегаш а я Грозненра «Галантерейщик» яхача фабрика Н. Дзауров керте латтача коммунистически къахьегама цIи лелаеча хIамаш тегача цеха тайп-тайпарча къамех латта коллектив. Толамца кхоачашду цо тIаийца декхараш, хIаьта хIанз парте XXII съезда сийна керда коталонаш йоахаш а я.

СУРТА ТIА: цеха болхлой (аьрдехьара аьттехьа) хьалхара мугI: эрмало А. Багданов, эрсе Л. Зарназиди, эрсе Г. Лешаков, гIалгIа Ф. Багатырева, эрмало В. Григорянс, шоллагIа мугI: татарка М. Акчурина, гIалгIа Ф. Азиева, жукте А. Штрамберг.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци арахецара

МОСКВИЧИЙ БОЛАМ ХЬАЛЛОАЦАШ

Арахецаш йола продукци эггара дикагIа хилийтара хьакъехьа москвичаша даь кхайкарал къахьегамхошта шерра дIадовзийташ ва укх деношка «Красный молот» яхача завода агитколлективацара 150 агитатор. Сталелитейни цеха начальника Л. А. Гафта йоах:

— ЦIаккха а мел ца болийташ, цехо ший болх массе хана а цхьатарра дика беш хиларах брак ца хилийта, продукци тIехь-тIехьа дикагIа хилийта вIаштIехьдаьннад тха.

Арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара доккхий балхаш ду завода конструкторашеи технологашеи. ЦIар керда насосаши агрегаташи хьа а ю, къаьна яраш эргаяьха тоа а ю. Заводо арахецаш йола оборудовани дикагIа хилийтара лоаттабеча къовсаме эггара хьалхарча юхьите латт технически тIахьожама отдела болхлой. Москвичаша дIадоладаь гIулакх дувцача укх деношка башха дика хIама дагалаьцар шоллагIча цеха воккхагIа волча контрольни мастера нов. Массарыгина. Цо кийч а яь наха дуккхагIа бIаргагуртйолчча метте хьалтехар брака доска. Арахеца продукци дикагIа хилийтара лоаттабеча къовсама, нах оарцагIа баха гIо ду цу гIулакхо.

— Дийнахьа брак йолаш арахийца деталаш шоллагIча дийнахь массанена бIаргайойт,—йоах нов. Массарыгина,— ше бехке веш дукха хабараш хоз брак йола деталь яьча сага болхлоша шийх дувцаш.

Москвичаша дIадоладаь гIулакх дувцача хана завода цIи хезза волча прессировщика Албогачиев Дауда аьлар:

— Брак йола продукци арахецаш волча саго Iалаьмате доккха зе ду паччахьалкхенна, вай оборудованеца балхаш деш болча мехкдаьттахошта, баха а бала а моттиг йоацача хьал тIа оттабе беза брак еш бола нах, общественноста судага гIолла бехктокхаме увза беза уж.

Арахецаш йола продукци дунен тIа эггара дикагIа хулийтилга таханарча вай вахаро ше хьалха даьккха гIулакх да. ВорхI шера план кхоачашъяра лоаттабу къовсам толамца лела йиш яц арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара даиман тIехьувш ца хилча. Иштта да москвичаша дIадоладаьча кердача гIулакха маIан.

К. ТИМОФЕЕВ.

ЛакхагIа айе яхьа байракх!

ЦЕНТРАЛЬНИ РЕМОНТНО-МЕХАНИЧЕСКИ ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Дукха езача Коммунистически парте XXII-ча съезда даха мадоаттIара накъа даха кийчлуш да советски халкъ. Берригача мехка шерра яьржай социалистически яхь, денгара ди массаза доал лакхлу къахьегамхой творчески хьинар, патриотически гIулакхаш ду.

Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци арахеца, хIамаш тешамегIа хьае яхь дIайолаьча Москверча предприятей коллективаша дика керда инициатива араяькхар. Из болам халкъа боахама Iалаьмате боккха лоархIам болаш ба, цо йиш хулийтаргья промышленни продукци — машинаш, аппараташ, приборашь, халкъа эша товараш чIоагIа дикагIа арахеца, мехка боккха пайда баргба цох.

Оаха, болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха чIоагIа хьаллоац сий долча москвичий инициатива, хIамаш дикагIа арахеца йолаяьча яхьа юкъе а долх, СССП XXII-ча съезда сийна е декхараш тIа а ец:

Бурув тохаш беча спуско-подъемни балхашта эшача механизма (МСП-2) ца талхаш болх беш йоаккха ха шин шерагара 3 шерага кхоачаш лакхъе. Из дара механизма цилиндра кизгана суперфинишировани е, шток тIера чIоагIье.

Дуккхаза технически тоаяра чотах бурув деттача эшача кIерамий пневматически раскрепителa (ПРС-2) йоаккха ха 2 шерагара 3 шерага кхаччалца йIаьхъе.

Грязеви насосий клапаний нувргаша йоаккха ха йIаьхъе лерхIаш объемни закалкана метта тIера закалка е. Цу нувргашта эшаш йола гидросъемникаш дикагIа арахеца, ца талхаш цар болх беш йоаккха ха 1 шерагара 2 шерга кхоачаш йIаьхъе. Гидросъемникашта оприссовка ергйола приспособлени е.

ХIамаш куст долашагIа арахеца, металлоконструкцешта басар хьакха, еррига продукци стандартни трафаретех арахеца.

Шоаш шоашта тIехьожам беш болх беш бола станочникаш 220 сагага кхоачаш дуккагIа хилийта (технически тIахьожама хIамаш тIахьорг-йоацаш). 17 контролер мукъа а валийта, производства кхьча участкашка дIавахийта.

Уж декхараш тхоашта тIаэцаш, тхо теш, Нохч-ПалгIайчен промышленноста предприятей, гIишлош еча организацей, транспорта беррига болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах тха хьокхама тIехьабаргхиларах, дикагIа а тешамегIа а йола продукци арахеца лаьцача социалистически яхьа юкъегIоргхиларах. Кхьа а чIоагIагIа къовсам лоаттабергба вай советски фабрично-заводской марка сий лакха лоаттадара тIехьа.

Дунен тIа дикагIа хьаяь а технически толашагIа кийчъяь а йола промышленни продукци дIахо а дукхагIа арахецаргъя вай халкъа боахама!

ЛакхагIа айе ССКП XXII-ча съезда сийна лаьцача яхьа байракх!

1961 шера 20 июле Центральни ремонтно-механически завода коллектива юкъарча собране дийца а дийца, цхьа барт болаш тIаийцад.

ДукхагIеи дикагIеи

Советски заводийи фабрикайи продукци дунен тIа эггара дикагIа хилийтар духьа москвичий болам хьаллаьцаб Грознерча № 2 йолча кирпишкаш еча завода 4-ча цеха коллективо. ССКП XXII-ча съезда сийна арахецаш йола кирпишк дикеи тIехдикеи хилийтара № 100 йолча дикагIча марках мара кирпишк ара ца хеца лаьрхIад цар. Байнача бетта план ханал 4 ди хьалха кхоачашъяьй цеха болхлоша, планал совгIа арахийцай 211.000 кирпишк. Дика болх барца белгалбаьннаб ремонтни бригада членаш И. Порш, В. Золотов, И. Филипченко.

Еррига оборудованех бизза пайда эцара бахьан долаш торо хул технологически режим йоха а ца еш болх бе. ХIара сменах йола норма 120—130 процент кхоачашъеш, москвичий гIулакх хьал а лаьца арахеца продукци дикеи тIехдикеи мара арахецац Х. Буркаеваи З. Колосоваи.

ХIанз арахецаш йола продукци кхьа а дикагIа хургйолаш тайп-тайпара балхаш ду цехе. Цига хьинаре даькъа лоацаш ба рационализатораш. Масала, ремонтни бригада бригадир И. Филипченкои газо-электросварщик Б. Строковеи «СМ-301» прессо йизза кирпишк ергйолаш кеп тоаяьй. Цу гIулакхо торо хулийтаргья кирпишк ца йохаши дикагIеи хилийта.

Укх деношка яьча собране цеха болхлой шоай продукци дикагIа хилийтар духьа № 5 йолча цеха коллективаца яхье баьннаб. ДукхагIеи дикагIеи кирпишк арахецар—из да парте съезда сийна цар кийчду совгIат.

И. ХАШАГУЛЬГОВ,
№ 2 йолча кирпишкий завода 4-ча цеха начальник.

Батиста диктатура духьал хьалххара герзаца дов доладаь 8 шу дизарга

КУБА РЕСПУБЛИКА

«ВАЙНА ХЬАЛХАШКА ЛАТТ ШИ ДЕКХАР: РЕВОЛЮЦИ ЛОРАЯРИ ИЗ ДIАХО ДЕГIАЙОАЛАЯРИ».

Ф. Кастро.

1953 шера 26-ча июле Кубински революционни кагирхой Куба къаман турпал Фидель Кастро керте а волаш Сантьяго де Куба яхача городерча Монкада военни казармана дов а деш чухьийлхар. Из дар генерала Батиста Iазаперча диктатура духьал герзаца доладаь хьалхара дов. 1959-гIа керда шу долалуча бус Куба халкъа революци котъяларца ехар дуккхача шерашка мохк дукъа кIал лоаттабаь Батиста диктатура. Диктатура политически военни аппарат йохаяь дIаяькхар, хIаьта къаман революционни правительство вIашагIа а еллар. Кхо шу дизад Кубе доккхий революционни хувцамаш де доладаь. ЛоархIам боллаш хувцамаш де йолаеннай правительство национальни промышленносте. Национализаци яьй американски предприятешта, чIоагIлуш латт экономике керттера моттиг шийга йола паччахьалкхен сектор. 1960 шу, Кубе, 1959 шера 17 мая арадаьннача законах аграрни реформа яь шу да. ДIаяьхай мехка латифундеш, лаьтта юхадоаккхарг а доацаш ахархошка дIаденнад. 1961 шерах дешареи просвещенеи шу аьнна цIи тиллай Кубе. Халкъа деша бокъо яьннай. Еррига йоккхагIа йолча тIема крепостех-казармаех школай центраш яьй. Керда школаш хьалъяра йоккха программа кхоачашъеш латт. Дукха гIулакхаш ду революционни правительствас къахьегамхой вахара боарам айбара. Квартирех доаккхар, молхай, газа маьхаш, телефонах, электричествах доаккхар кIезигдаьд. Мехка хьалдеш латт дукха нах чубаха цIенош. Иразера вахар дуллаш йоаллача, кортамукъача Кубана хадданза тIагIерташ атакаш ю империализмо. 1961 шера апреле герзаца кийчъенна империалистий наемникий бандаш, уж лораеш США тIема кемаши авиации а йолаш, Куба территоре тIа яьннаяр. Революци лорае гIеттар деррига кубински халкъ. Дунен общественносто нийса паьрхIар Куба духьал йолаяь интервенци кортамукъал езача хьалкъашта гуччахьа духьал бовлар, Карибски форд болча районе массане а юкъарча машара духьалара кхераме провокаци из хилар. Кубински халкъагахьа шоаш хилар дIакхайкадир социалистически мехкашкарча къахьегамхоша, дерригача прогрессивни адамаша. Кубински патриоташ чIоагIа хьаллоацаш, империалистически агрессорашта цIенхаштта кхерам тоссаш гIулакх хилар Куба довнаца тIабахкарца ювзаенна СССР Правительствас яь заявлени СССР Министрий Совета Председатела новкъоста Н. С. Хрущева США президентата яхьийта послани. Революционни эскара а халкъа милице а тIемахой майрали къонахчули бахьан долаш моастагIа вохавир. Малхбузен полушаре хьалххара кортамукъален факел хьалсегаь Кубински халкъ къахьегамеи, дешареи, мехка оборона чIоагIъяреи даькъе керда коталонаш йоахаш накъа дода Батиста диктатура духьал хьалхара дов доладаь 8 шу дизара денна.

Цар дош чIоагIа да

ССКП ЦК январски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара къахьегаш ба Ведана района Ленина цIерахча юртбоахама артела колхозникаш. Цар лерхI укх шера 201 гектар йолча лаьттан тIара хIаране тIара 18 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха. ХIаьта дикагIболча хьажкIаш лелаерхоша дош деннад 25—28 центнер фуалъяьхача хьажкIий яха, аьнна.

Уж Ведана района доккхий декхараш да. ХIана аьлча, из лоаман район хиларах. Цудухьа, колхоза къахьегамхой вIалла ха ца йоаеш, шоай низ ца кхобеш хьинаре къахьегаш ба уж декхараш кхоачашдара.

ЦIа-Ведана клуба заведующи йола коммунистка Гулуева Арвани шоай юртарча къахьегамхошта юкъе политико-массови болх лелабара дикагIйола активистка я. Укх шера январь бетта вай хьамсарча парте ЦК Пленум хинначул тIехьагIа Iеяланзар Арвани юрта боахаме дакъа ца лаьцача. Гулуевайна лайра хьажкIаш лелаеча звенона кулгалде. Ше дIадоладаь гIулакх кхоачашдергдолга ховча колхоза кулгалхоша 15 гектар йола участок хьакъоастайир цунна. Цу культураца хьалхагIа болх баь йоккха говзал йолаш ше хиларах звено членашца дага а яьнна хIара гектара тIара 25 центнер фуалъяьха хьажкIий кхее аьнна, дош делар Арване. Из кхоачашде цунна вIаштIехьдаргхиларах тешаргва цар гIулакх ду хьажкIаш бIаргаейча. Уж юкъе вIалла баьцах хIама а доацаш цIена, нийсача мугIаре латт. ХIанзале нийлх а еш шозза оасар даь яьннай Арване звено, хIаьта хIанз кхоэлагIа царна оасар деш а йоал.

Царел кхы вогIа йоацаш дика хьажкIаш кхею Чидигов СаIидбека звенос а. Цар укх шера 20 гектар йолча участка тIара 28 центнер фуалъяьхача хьажкIий кхее лаьрхIад.

Цу колхозе-м дика болх беш звено хинна ца Iеш бIарча бригадаш а я. Царех я № 2 йола полеводчески бригада (бригадир нов. Исраилов). Бригадо дика болх барах карара кара тела колхоза цIе вымпел яькхай. Дика хиннай цар гIулакх деш йола 64 гектара тIара хьажкIаши 21 гектара тIара коартолаши.

ХьажкIашта а кхыйолча культурашта а гIулакх деча колхозникашта чIоагIа новкъостал ду колхоза керттера агронома Бетергараева Ювсапа. Цудухьа колхоза къахьегамхошта чIоагIа веза шоай агроном.

Укх шера еррига колхоза юрта боахама культураш хьувкъийтара даьча балхаша хьагойт кастта хургйолча ССКП XXII-ча съезда доккхийча къахьегама совгIаташца накъа гIоргхилар.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

Дег тIара моаршалаш

Польше къаман лоIамера Iаьдал этта 17 шу дизарца хетта Польски вIашагIкхийттача болхлой партеи Польски Халкъа Республикаи кулгалхошка В. Гомулкага, А. Завадскега, Ю. Циранкевичага ловца боаккхаш зIы яхьийтай новкъосташа Н. С. Хрущевеи Л. И. Брежневеи.

Цу зIанар тIа белгалдаьккхад, социалистически интернационализма сийлахь-йоккхий принципаш, вIаши сий деши тешаш хулга ларде лаьца долча шинна мехка юкъерча доттагIало тешам лу социализми коммунизми хьалъяра новкъа дика ка а йоалаш вай халкъаш дIахогIоргхилара.

Кхыча социалистически паччахьалкхенашца айхха оагIув а билла дIадолх вай мехкашкара халкъаш, йоах зIанар тIа, хоадам боллаш тIехьа да наха юкъе бохаргбоаца чIоагIа машар хилийтара, массане а деррига герз дIадаккхара, колониальни оалал дIадаккхара, дерригача къамий а халкъий а цхьатарра нийса бокъонаш хилийтара. Цар цIаккха а тIера ца доалаш къовсам лоаттабу дунен шоллагIча тIемах юхедиса гIулакхаш дIадахара, тIехьа ца а доахаш Германеца машара договор оттаярга гIолла, Европера хьал боарам тIа доаладара. Социализма мехкий цIаккха йохаргйоацача барт-цхьоагIоно, цар экономически а тIема а низо тешшаме духьале ю керда тIом хьоабе гIертарий агрессивни гIулакхашта.

СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра А. А. Громыко моаршал хоатташ зIы яхьийтай Польски Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гIулакхий министрга А. Рапацкега.

* * *

ВIашагIкхийттача Iарбий республика вахар чу доккха хIама хиннача—23 июле революци хиннача денца хетта ВIашагIкхийттача Iарбий Республика президентага Гамаль Абдель Насерга моаршал хоатташ зIанараш яхьийтай СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневеи.

Къаьстта дика а хеташ белгалдоаккх аз, йоах Н. С. Хрущева яхьийтача зIанар тIа, хана йIоахалца тахка дола мехкашта юкъера доттагIал тIехь-тIехьагIа чIоагIлуш доагIилга, цох къаьстта дика гучадоал, цхьатарра нийса бокъонаш хилара принципаш, вIаши сий деши чурча гIулакхашта юкъе ца гIерташи хилар ларде а лаьца, общественно-политически строй бе-башха йолча паччахьалкхений шинна оагIонна пайдана а долаш вIаши гIулакхаш мишта леладе йиш я. Машаре дахара тIехьа, герз дIадаккхараи моллагIча куцехьа из яле а, колониализм сихагIа дIаяккхараи тIехьа цхьан лоаттабеча къовсамо вIаши кхотаду халкъашта юкъе машари доттагIали а долаш, хIама хьакхоллача творчески къахьегама тIакхувш дола вай мехкашкара халкъаш.

Шинна мехка пайдана долаш а дунен тIара машар чIоагIбара гIулакха доккха беркат доалаш а дола СССР-аи ОАР-неи юкъера доттагIлен гIулакхаш кхы дIахо а дегIадоагIаши чIоагIлуши дIагIоргхиларах ше дог тийша хилар кхайкаду ший зIанар тIа Л. И. Брежнева.

(ТАСС).

Советстко-британски торгови гIулакхашка

Советски промышленни выставка хьаелла вIашагIкхийттача королевствева ваха волча хана СССР-а арахьарча торговле министра Н. С. Патоличева вIашагIкхийттача королевства торговле министраца Реджинальд Модлингаца переговораш яьй советско-британски торгови гIулакхий хьакъехьа.

Переговораш хилар Советски Союзе венача Р. Модлинга визит йистеяьннаЧул тIехьагIа укх шера 3 июне Москве араяькхача цхьана яьча советско-британски коммюникех баьча барто маяххара.

Дикача дагара а дувцар вIаши кхетадеш а хиннача переговораша йиш хилийтар шин мехка юкъера торговли дIахо дегIайоалаяра хьакъехьа долча дуккхача дешаех дагабовла.

Министраша раьза а болаш белгалдаьккхар дукха ха йоаццаш Москве хинна британски выставка толамца чакхъялар, цар теркам бир цунца дувзаденна британски товарашта лоархIамболлаш советски заказаш даь хилар. Цар иштта раьза а хинна белгалдаьккхар советски выставка Лондоне хьаеллар а. Уж тийшар из выставка а иштта толамца чакхъяргхиларахи советски товарашта лоархIамболлаш британски заказаш дергхиларахи.

Министраш тийшар шин мехка юкъера торгови гIулакхаш шердара дIахо а торговли дегIайоалаяра уж ши выставка боккха лоархIам болаш хиларах.

Укх шера 3 июне цхьана оттаяьча коммюнике тIара дар Москве вIашагIкхийттача денз хьайоагIача хана кхоачашдеш цхьахинначунга хьежар министраш.

Р. Модлинга аьлар, советски товараш вIашагIкхийттача королевствева кхухьаргдолаш дукхача хана лаьрхIа барт бе йиш хургхиларах вIашагIкхийттача королевства промышленноста дукхача доакъошца консультацеш е волавеннав со, аьнна. Уж консультацеш дIахо а ергйолаш я, аьнна Р. Модлинга дешаш теркал даь тIаийцар Н. С. Патоличева.

1959 шера пхе шера яьча торгови соглашене 8 статьяга хьежжа укх шера юхха е 1962 шера юхьхе Лондоне торговлехи мореплаванехи договор дергдолаш барт бир.

1959 шера яьча пхе щера йолча торгови соглашенега хьежжа шин мехка юкъе хургдолча торгови гIулакхашца дувзаденна дешаш а дийцар министраша. Цар барт бир советско-британски торговли дегIайоалаяра тIадерзадаь дIахо а гIулакхаш леладар бакъахьа хилара тIехьа.

Цар соцадир, нагахь санна шин мехка юкъе торговли лелаяра халонаш отте, уж халонаш дIаяха а торговли дегIайоалае эша эггара дикагIа дола хьалаш хилийта а ханнахьа шин мехка викалаш вIашагIкхетаргболаш.

ЦХЬАНА ЯЬ КОММЮНИКЕ

ЦХЬАНА ЯЬ КОММЮНИКЕ

Колхозий парторганизацешка

ЧIоагIа хьинар айденна къахьегаш, вай парте XXII-ча съезда баха мабоаггIара накъа баха кийчлу тха района къахьегамхой. Предприятешкеи колхозашкеи тIа-тIа чIоагIагIа ярж семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа лаьца социалистически яхь. Юрта боахама къахьегамхоша лаьрхIад паччахьалкхенга 2670 центнер дулх, 4500 центнер шура, 150 эзар фуъ, 290 центнер тха дохка, аьнна.

Цунца дувзаденна юхьанцарча партийни организацей лоархIам чIоаггIа лакхлу. Уж декхарийла я тIаийца декхараш кхоачашдара къахьегамхой низ тIаберзабе, цар творчески хьинар лакхде, хIара колхозе болх чIоагIагIа бергболаш гIулакх вIаштIехьдакхха. Юхьанцара партийни организацеш чIоагIъяра, цар болх массе оагIора тоабара йоакхо елга парте райкома кертердарех цхьа декхар да. Денгара ди массаза доал юхьанцарча партийни организацешца дукхагIа болх бу оаха. боахама декхараш кхоачашдара тIехьа шоаш боккхача бехкток хаме хилар довзаш коммунисташ кхетабе новкъостал ду оаха царна.

Укх шера февраль бетта районе колхозаш йоккхагIъяьй. Цу гIулакхо йиш хулийт боахам дикагIа вIаштIехьбаккха а юрта боахама техникаш дикагIа пайда эца а. Цул совгIа, юхьанцара партийни организаци шер а чIоагI а ю колхозаш йоккхий яро.

Юхьанцарча партийни организацеша хьалхле лелаелга лакхде, цар болх тоабе лерхIаш, парте райкома бюрос хан-ханнахьа ладувгI партийни организацеша колхозашка беча балхах долча дешашка. Парте райкомо колхозий партийни организацей секретарашта новкъостал ду хан-ханнахьа семинараш яра наькъаца партийни балха практика Іомаеш, политически кхетам лакхбеш.

Керттера теркам тIабохийт берригача балха тIа партийни организацешца чIоагIало лувцара, цу организаце денал, хьинар лакхдара, цар шоаш беш бола болх тоабара.

Опыто хьахьокх, юхьанцара партийни организацеш бокъонца йола, денал дола коллективаш йолга, юрта боахама продукци дукхагIа яккхара эша торонаш гуча а йоахаш, царех пайда дикагIа эцаргболаш партийни организацеша гIулакх вIаштIехьдоаккхача, социалистически декхараш толамца кхоачашдеш хилар. 1961 хьалхарча ах шера баьча балха итогаша хьахьекхача гайпара социалистически декхараш толамца кхоачашду. Кирова цIерахча колхозо районе хьалхарчарех цхьа моттиг лоац хьайбаех йоала продукташ яхара а йохкара а хьакъехьа. Ах шера дулх дохка йоагIа план 138 проценти, хIаьта шура йохкара план 158 проценти кхоачашъяьй цо.

Цхьабакъда, ала йиш йолаш дац партийни болх эргабаькхха тоабе безилга массайолча парторганизацеша кхетадаьд, аьнна.

Юхьанцарча партийни организацеша беш бола организаторскии массово-политически болх тоабаро боккха іоархIам бола гIулакх дир тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Юхьанцарча партийни организацей болх тоабар бахьан долаш колхозаша толамца чакхдоах кхашкара балхаш.

Юкъарча хьайбашта шортта доакъар Іалашдареи юрта боахама культураш хьувкъийта чуецареи йоаккхо еш я юртара юхьанцара партийни организацеш.

И. ЯКУШИН,
парте Советски райкома орготдела заведующи.

Социалистически яхьа хьалхле— коммунисташка

ССКП XXIII съезда мамогта дикагIа накъа баха а лерхIаш, къаьстта хьинаре къахьегаш ба укх деношка «Красный молот» яхача завода болхлой. Съезда сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, хьалхарча ах шера планал совнатIа 215 эзар сом мах бола продукци арахийцай завода коллективо, къахьегама овсарле дикка лакхъяьй.

Къахьегама толамаш доахача хьалха латт завода коммунисташ. Царца ба балха тIехьабусарашта гIо а леш, уж дикагIчарна тIехьакхебара социалистически яхь йоаржаелга Іадоладаь токараш Канаткин, Кузьмин, Иванов, котельщик Чернов, Коваленко, сварщик Бучанов, формовщик Зибров, плавильщик Персиянов, слесараш Раков, Флейшин, шофер Кириллов, иштта кхы дуккхаш а.

Болхлой творчески хьинар айдалара пайда а эцаш, завода болх тоабара йоакхо еш, технически процесс бахьанце къовсам лоаттабеш, коммунистически хьисапе болх бе а баха а болхлой Іомабеш ба коммунисташ.

Заводо арахецаш йола оборудовани дикеи чIоагIеи хилийтара даиман къовсам лелабу машиностроителаша. Цу лоархIамерча къовсаме а коммунисташ хьалха латт. Завода рационализаторашта юкъе 117 коммунист ва. Цу даькъе къаьстта дукха лоархIам болаш ба коммуниста-инженера Шемякин Бориса болх. Мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоахача ни промышленноста а химикашта а геттара пайдане хургйолча бесса тоаяьй цо «9МГР» яха насос.

Итальянски, английски, немецки насосаш діа а яьха, уж царел дикагIа хилар бахьан долаш, «Красный молот» яхача заводо арахеца насосаш оттаяьй Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парафинови цехе. Дика балхаш ду цу насосаша химически заводе а. Уж ехаш я мехкара дуккха совнархозаш, иштта дика лоархIаш я заводо арахецаш йола оборудовани доазол дехьа а.

Завода рационализаторий балха юкъе йоккха моттиг дІадоацаш ба коммунисташ Емельяненко, Борильник, иштта кхыбараш. Укх шера алхха хьалхарча ялх бетта 85 эзар сом пайда луш йола 337 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй заводе.

ССКП XXIII съездага кийчлуча укх деношка керда, пайдане гIулакхаш дагалувцаш, балха юкъекхувлаш ба коммунисташ. Цар дІадоладаьд заводе хIара болхлочоа балха план кхоачаш а тIехкхоачаш а яра новкъостал делга, съезда хетадаь балха совгIаташ дІатIаяьздеш книжкаш да дуккхача цехашка. Машиностроителий къахьегама сийле дика гойташ дукха гIулакхаш хоалу заводе укх деношка. ВорхI шера плана программа кхоачаш а яь, 1966-ча шера чотах балхаш деш ба дикагIа бола производственникаш Двойников Михаил, Хирнов Николай, Васильев Василий, Исаев Петр.

Дукха балхаш даьд заводе механизаци яра даькъе а. Алхха укх цхьан шера механизаци совйоаккхаш дола 200 гIулакх чакхдаккха лаьрхIад. Болх тоабар бахьан долаш хьалхарча ах шера 30 тонн аьшк кходе вIаштIехьдаьннад кузнечно-прессови цеха.

Дунен тIа эгара дикагIа хилийта арахецаш йола продукци, аьнна, москвичаша дІадоладаь дика гIулакх хьал а лоацаш, завода продукци дикагIа хилийтара кхы а чIоагIагIа социалистически яхь яржаш латт хIаьнга коммунисташ ба.

ССКП XXII съезда сийна яржача яхье политически а производственни а хьинар чIоагIа айденнад машиностроителий. Из хьинар хьаллоацаш а, ешшача оагIорахьа тIадерзадеш а я завода партийни организаци.

К. КАЛИНОВСКИЙ.

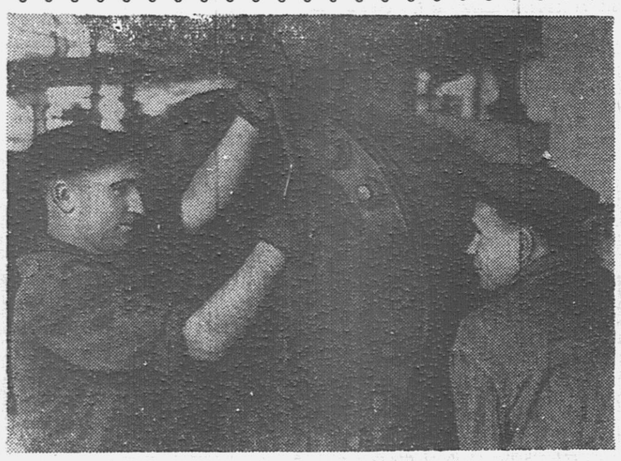

Шоашта хьалхашка латта семилетка кхоалагIча шера декхараш сийленца кхоачашду Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача № 21—1 йолча коммунистически къахьегама установка. Дукха ха йаццаш цхьаьккха а йоккха котало яьккхай цига — нийсса ши шу даьннад цахаддаш, соца ца еш установка оборудоване болх бу. Нормах йоагIачул 5-зза дукхагIа ремонт ца еш болх баьб оборудоване. ХIанз хIара вахта, смена планал совгIа Грозненски химически завода лаьрхIа бензини пропан-пропилен яха гази тел. Пропан-пропилен яккхара укх тIехьарча шин бетта план 30 процент тIехкхоачашъяьй цу установке.

Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб воккхагIа вола оператор В. Гришини оператор Г. Антонови. Цул совгIа массехк рационализаторски предложени балха юкъейийхьай операторашa.

М. ЛУКИН.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) В. Гришини Г. Антонови болх беш боахк.

И. Плиева сурт.

☆ ☆ ☆

Керда техника

☆ ☆ ☆

ГУРЬЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Керда техника хьатIакхухь Эмба промыслашка. ЧIоагIа лоархIаме агрегат я «Бакинец» яхар. Ши-шегIа лела а лелаш, скважинашта лаьттан кIалхара ремонташ еш я из установка. «С-80» яхача трактор тIа оттаяьй 17 метр лакхал долаш йола мачтеи лебеднеи. Мехкдаьтта даккха хала долча скважинашкеи участкашкеи хьалха санна йоккхийи дукха мах бодаши йола аьшка мачташ увттае езац хIанз. Царца деш хинна деррига балхаш ше ду «Бакинец» яхача агрегато.

СУРТА ТIА: «Бакинец» яхача шишегIа лелача установкаца скважинана еш йола лаьттан кIалхара ремонт.

Ю. Шиянова сурт.

ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЧЕСКИ ХЬИСАПЕ КЪАХЬЕГ

Дика сий деш я къона коммунист Н. Летников керте латта комсомольски-кагирхой групповой № 72 йола установка коллектив. Коллективана юкъерча берригача болхлошта массадолча хIаман тIехь хьокхам а телаш, Н. Летникова беррита ший низи шийна ховри дІател коммунистически къахьегама коллектива еза цIи лакха лоаттаяра.

ХIаране де дезар къоастадаь да установке. ХIара сменана, хIара оператора тIачIоагIъяьй скважинаш, приборашь, оборудовани. Из чIоагIа пайдане хиннад установка технически дика лоаттаяра. Еррига оборудовани басар хьекха, дика кийчъяь я. Болх юкъагIа ца битара мел эпар ду установке, къаьстта магистарала чу мехкдаьттеи гази чуяхийтара а уж ца йоаяра а хьакъехьа.

Николай Летников дика рационализатор ва. Ший беррига низ тIабохийт цо производство тоаяра, операторий къахьегам аттача баккхара. ДІайохийташ йола газ соста диафрагма хувцаш шин болхлочо шин сахьата совгIа халача хьалашка кхаьхьега дезар. Диафрагма хувцара эша распорни болт а яь, из болх аттача баькхар Летников Николая. ХIанз цхьан оператора 10—15 минута хувц диафрагма. Штуцер хувцара эша шпилька а оттаяьй цо. Хьалха из хувцаш 1—2 сахьат дІадахийта дийзача метта хIанз массехк минут мара йодац.

Атта дацар Летников Николайна из эгара хьалха бригаде венача хана. Цхьабакъда цо еррига халонаш эпайир. Сайрийнарча школа 8 класс йисте а яьккха, мехкдаьтта техникума заочни отделене кхоалагIча курсе дешаш ва из хIанз.

Боккха кхетама болх беш а ва из къона коммунист. Цудухьа коллектива болх дика вIаштIехьбаькхха а ба, цхьанне а къахьегама дисциплина толха а яц.

Летникова хьалхле лелаеча установке болх беш 8 саг ва, царех 4 комсомолеци цаI коммунисти а волаш. Шоашта хьалхле лелаечо санна дика болх бе, цунна тара хида гIерт уж. Летникова санна сайрийнарча школе 6-ча классе деша а баха, хIанз 8-ча классе деша багIа Владимир Мальцевскийи Петр Терентьеви. Комсомольцаш Александр Лямзин, Михаил Беляев мехкдаьттаи строительнии техникумашка заочно деша баха кийчлуш ба. Оператор Василий Глебови Василий Поленникови болхлой катирхой сайрийнарча школе деша багIа, хьалхаравар барХIлагIчеи шоллагIвар иттлагIчеи классашка. Духьал цхьа Коннов Михаил мара вац ше мича деша гIоргва къоастаданза, бакъда из а цхьаннахьа деша гIоргва, ший новкъостел тIехьавусаргвац.

Мехкдаьттеи гази яккха ах шера йоагIа план 104 проценти социалистически декхараш 102 проценти кхоачашдаьд установка коллективо.

Бокъонца коммунистически хьисапе къа а хьег, баха а бах воккхагIа вола оператор Летников керте латтача № 72 йолча установка коллективa болхлой.

Беррига шоай низ тIабохийт цар баха мабоаггIара кердача къахьегама совгIаташца ССКП XXII-ча съезда накъа бахара.

А. БАКАЛЮК.

Планал совгIа ремонт яьй 7 тепловоза

ССКП XXII-ча съезда совгIата балха мукъа болча хана 12 тепловоза ремонт е лаьрхIад Грознерча машиннаькъа локомотивни депо болхлоша.

ХIанзале ворхIлагIча № 2361-Б йолча тепловоза ремонт яь баьннаб уж. Цу тепловоза ремонт еш дика къахьийгад комсомольцаша Г. Зубкова. А. Мельникова, А. Шарапова, В. Митрофанова. Комсомольцашта практически новкъостал дир тепловозни цеха мастера помощника В. Ракитске.

Г. АНОХОВ.

Болхлоша говзалаш Іомаю

Дика къахьегама толамаш доахаш хьабоагIа Грознерча химически завода коллектива болхлой. Продукци арахеца ах шера йола план 104 процент кхоачашъяьй цар. ХIанз кастта хургйолча ССКП XXII-ча съезда совгIаташ кийчдеш ба уж.

Къаьстта заводе дика къахьегаш ба № 16 йолча цеха болхлой. ХIаране съезда совгIаташ кийчдара гIулакх хьаллаьцад цар. Цеха хIара болхлочо лаьрхIад ший йолчул совгIа кхы а говзал Іомае. Масала, хIара смене цхьа дежурни слесарь вар болх беш, хIаьта хIанз цеха аппаратчикаша съезда сийна слесара говзал Іомае лаьрхIад. Цу гIулакхо торо хулийт 12 саг балхах мукъаваккха. Иштта аппаратчика нов. Пичугина слесара говзал, лаборанткаша Г. Старенкои Ю. Давидюкеи аппаратчика говзал Іомаяьй.

ХIанзале цу тайпара смежни профессии Іомаяь заводе 50 саг ва.

Р. ЦИЦКИЕВА.

ХЬАЛХАРЧА МУГIАРЕ

Къаьстта чIоагIа йоакхо ю Грознерча «Металлист» яхача заводе технически прогресс дегIа-йоалаяра, керда техникеи технологии производствана сихха юкъейоалаяра, къаьнара оборудовани кердачунца хувцара. Цу хьакъехьа дикка котало яьккхай коллективо. ХIанз механически цехе автоматизированни оборудовани оттаеш латт, дуккха пайда бергбола гIулакхаш вIаштIехьдаьхад никилировочни цехе а. Белгалдакхха дезаш да производства массайолча участке къахьегама овсарле лакхъенна хилар. Дукха ха йоацаш чона пресс хиннача метте болата пресс оттаяь хиларо къахьегама овсарле ши процент совгIа лакхъяьй.

Къахьегама овсарле лакхъяреи арахецаш йола продукци дикагIа хилийтареи духьа лоаттабеча къовсаме хьалхарча мугIаре йолх коммунистически къахьегама бригадаш. Уж я нов. Месропова кулгалдеш йола сборочни бригадеи. нов. Маилова хьалхле лелаю бригадеи.

Арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара духьа а чIоагIа къахьег коллективо. Укх шера хьаеш йола хIамаш дІадахача шера еш хинначарца нийсийча, дуккха дикагIа а чIоагIагIа а я. ХIаьта из гIулакх а болхлоша шоаш толамца дІахьо тIахьожам боацаш.

Заводе хIара ийслагIа—иттлагIа вола болхло — рационализатор ва. ДикагIа болча рационализаторех ба нн. Попондапуло, Алиев, кхыбараш. Укх тIехьарча хана нов. Алиева еннача рационализаторски предложене шера цхьа эзар сом пайда бу. Цу тайпарча рационализаторий болам хьал а лаьца дикагIа къахьег мугIаречa болхлоша.

Ер шу долалуш коллективо тIаийцадар 6 эзар сом пайда бергбола 15 рационализаторски предложени производства юкъейоалае, аьнна социалистически декхар. Цхьабакъда, хIанзехьа а дика экономически пайда луш йола 8 рационализаторски предложени юкъейийхьай производствана.

ДІахо йодача хана шоай творчески къахьегам кхы а лакхбе лаьрхIад цар.

ХIанз деррига советски халкъ ССКП XXII-ча-съезда накъа додаш кхы а айдаьд къахьегама хьинар заводерча болхлоша.

М. ОСМИЕВ.

Грознера № 2 йола АТХ—вай республике эгара йоккхагIа йолчарех я. Хьинаре къахьегаш дукхи кагий нах ба цу автобазе.

Сурта тIа шоана бIаргагу царех цаI. Тайп-тайпарча районашкара ялат паччахьалкхенна дІалуш къаьстта дика болх барца белгалваьннав къона шофер Шибилов Уматгири. Массехказа совгIаташ деннад Уматгирена.

СУРТА ТIА: шофер Шибилов.

И. ПЛИЕВА, сурт.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» 14 НОМЕР АРАЯЬННАЙ

ССКП Нохч-ПалгIай обкома пропагандаи агитацеи отделе «Агитатора блокнота» аргIан йоагIа 14 номер араяьннай.

«Беседа е» яхача рубрика кIал кепа теха араяькхай «Агитатор» яхача журнала тIара С. Титаренко «Хьалхле лелаяра дола документ» яха статья. Цунна тIехьа я Кьилбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене начальника заместителя Г. Агабаляна «Машиннаькъахочун Ерригсоюзни ди» яха статья.

«ДІадаха къаьнача заман во гIулакхаш!» яхача разделе кепа теха я ССКП обкома лектора Д. Габаева «Хьадда къовсам лоаттабе исламах юхедисарашта духьал» яха статья.

«Агитаце опытацара» яхача разделе кепа техай парте обкома инструктора П. Черникова «Иштта хьалхле лелаю промысла партбюрос агитколлективана» яхеи «Воатагар йода городе Полла» яхача сатирически газетах язъяь В. Тенина «Комсомольски сатира оагIонашка» яхеи статьяш.

ССКП XXI-ча съездагара XXII-ча съездага

Ши шу совгIа ха яьннай советски халкъ чIоагIа дог гIоздаьнна долча хьал тIа коммунистически парте XXI-гIа съезд—коммунизм хьалъерий съезд хинна.

Социализм котъялара ларда тIа общественни вахара деррига доакъошка кIоаргга хувцамаш хинна хиларах советски мохк ше дегIабара кердача, чIоагIа лоархIам болча исторически хана чу беннача юкъа — коммунистически общество шерра хьалъе йолаеннача юкъа пулъеннаяр парте XXI съезд.

Съезде тIаийца халкъа боахам дегIабоалабара (7 шера плана тIа оттадаьд халкъа экономика, культура, материальни вахара хьал кхы а чIоагIа лакхде, аьнна.

Семилетка тIа оттадаь керттера юрта боахама декхар да бахача наха шортта хургйолаш кхачан керттера продукташ Іалашъяр, эшача юрта боахама Іедала кхоачамаш чIоагIа дукхагIа хилийтар, паччахьалкхенна эша юрта боахама продукце деррига кхыдола тайпаш хилийтар. Коммунизма материально-технически база юлаш а капиталистически мехкашца лоаттаеча машарерча экономически яхье СССР котъяккха а деча керттерча гIулакхех цаI да из. Болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце Іалаьмате чIоагIа дог гIоздаьнна кхоачашъю хIанз 7 шера плана заданеш.

Цу деррига халкъа гIулакха юкъе доккха дакъа лоац Нохч-ПалгIайчен юрта боахама къахьегамхоша.

Парте XXI-гIа съезд хинначул тIехьагIа дІадахача шин шера республика колхозашеи совхозашеи лаьттанцара а хьайбаех а йоала продукташ валовой лаьрхIача дукхагIа йоахаш толамаш даьхад, ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ паччахьалкхенга дукхагIа йохка яьннай уж.

Юрта боахам кхы а лакхбалара ларда тIа цIенхаштта чIоагIбеннаб колхозий юкъара боахам, чIоагIа лакхъеннай цар доходаш а колхозхой вахара хьал а; организационно чIоагI а еннай, шоай болх дикагIа вIаштIехьбаькхха а бу совхозаша.

Советски Союза Коммунистически парте XXI-ча съездо лаьттанцарча боахама керттера декхар тIехьа тIаийоагIача хана а ялат дукхагIа даккхар да, аьнна къоастадаьд.

Парте из указани кхоачашъеш республика юрта боахама къахьегамхоша боккха болх дІаболабаьб лаьттанцарча балха культура лакхъеш, баьцовгIай продукташ дукхагIа йоахаш.

1959 шера даьккхачул колхозашеи совхозашеи 1960 шера даьккхар: валовой лаьрхIа ялат 1,8-зза, баьца даараш — 1,2-зза, даьтта доаккха ганараш—1,5-зза, комсаши сомаши 1,4-зза дукхагIа.

Ялат дукхагIа даккха парте даь социамашни нов. Н. С. Хрущева хьехамашни кхоачашдеш колхозашеи совхозашеи кIезига пайда боалача кхыча культурел дукхагIа дІайийнай хьажкIаш. Еррига культураш дІаювча лаьттах 26 процент лоац хIанз хьажкIаша.

ХьажкIаш лелаяра агротехника чIоагIа тоаяра хьакъехьа партийни, советски, юртбоахама органаша, колхозаша, совхозаша гIулакхаш дар бахьан долаш 1959 шера чул хIара гектара тIара лаьрхIача 10 центнери валовой лаьрхIача 4 миллион хиннаначара 7,5 миллион пунтага кхоачашни дукхагIа хьажкIаш яьхай республике дІадахача шера. Ялат чIоагIа дукхагIа даккха шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдеш Урус-Мартана района совхозаша гектара тIара 32,1 центнер кхьаьча, фуалъяьха хьажкIаш яьхай. Грозненски шурий совхозо — 33,3 центнер, «Ассиновский» совхозо—43 центнер хьажкIаш яьхай. ХьажкIаш лелаеча дукхкача а звеноша гектара тIара 50 а кхы дукхагIа а центнер хьажкIаш яьхай, хIаьта хьажкIаш лелаяра говзаша Шаьла районерча Зармаев Іабдул-СаIида, Музыкаева Маликас, Наьсарен районерча Кусиева Зайдата тектара тIара 100 центнер совгIа кхьаьча, фуалъяьха хьажкIаш яьхай.

Валовой лаьрхIа лаьттанцара продукташ дукхагIа яхарах, семилетка ханал хьалха кхоачашъе шерра яьржача яхьо юрта къахьегамхой патриотически уйла лакхъяларах толамца кхоачашъе йиш хилар ялат, баьца даараш, сомаш кийчбара паччахьалкхен планаш.

Хаьдда дола толамаш даьхад хьайбай боахама доакъошка а.

Парте Центральни Комитетеи Министрий Советеи указанешца хьалхле а лелаеш, хьайбаех йоала продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а хьакъехьа республика партийнии советскии органаша гIулакхаш дар бахьан долаш дІадахача семилетка шин шера валовой лаьрхIа дулх 28 процент дукхагIа даькхкад, фуаш 25 процент дукхагIа гулдаьд. Республике юкъера лаьрхIача цхьан Іаттагара йоаккха шура 2000 килограммагa кхоачийташ лакхъяьй. Из бахьан долаш шура кийчъяра план толамца кхоачашъе хьалаш хьахиннад.

Юрта боахама къахьегамхой патриотически уйла лакхъялареи хьайбаех йоала продукташ дукхагIа яхара, валовой лаьрхIа шура, дулх дукхагIа даккхара, фуаш дукхагIа гулдара тIехьа йолаш йолча торонех бизза пайда эцареи хьокхам белар республика дикагIа долча боахамашеи производства новаторашеи. 100 гектар лаьтта лерхIаш йоаккха шура республика совхозий управлене гIоллга юккъера лаьрхIача 92 центнер мара йоацача 1960 шера Грозненски района № 1 йолча шурий совхозо 100 гектар лаьтта лерхIаш йоаккха шура 317 центнерага кхоачийташ лакхъяьй, «Горячеисточненский» совхозо 203 центнер яьккхай.

ДІадахача 1960 шера республикерча боахамех 60 процент гаргга долча боахамаша цхьан Іаттагара лаьрхIа 1500 килограммагара 2700 килограммага кхоачаш шура яьккхай.

100 гектар лаьтта лоархIаш Шаьла района жа леладераша 444 килограмм тха даьккхад, Каргалински районо — 436 килограмм, Наурски — 350 килограмм тха даьккхад.

Шоаш лаьцача яхье тIехьадисанзар коа тIара оалхазараш леладу боахамаш а, Грозненски района «Ермоловский» совхозо ялат дІадувча 100 гектар лаьтта лоархIаш 1960 шера валовой лаьрхIача 146 эзарнега кхоачаш фуаш гулдаьд.

Вай парте XXI-гIа исторически съезд хинначул тIехьагIа хьайбай боахама дикагIа болча болхлоша къахьегама толамашца шоай сий даькхад: доярка ша Барахоева Лемкас, Ефросинья Савельевна Авиловас, птичница Нина Васильевна Олюнинас, свинарка Мария Афанасьевна Наумовас, жа Іуша Эсмухамбетов Наурде, Фома Трофимович Плотникова, кхы дуккхачар а.

Доакъарий база чIоагIъеш гIулакхаш дар бахьан долаш хьайбай продукташ дукхагIа йоахаш а кийчъеш а цхьадола толамаш даьхар. 1960 шера кийчдаь гIожа доакъари силоси Іа даккха кхоачамхинна ца Іеш, тIадоагIача шера а юхедисар.

Іоамарча даьгIенех дикагIа пайда эц. Зооветучасткаш наькъаши дахкар бахьан долаш укх шера лоамашка Іа доаккхаш 40 эзар гаргга хьайба лоаттаде йиш хилар.

Хаьдда йола юрта боахама продукташ йоахаргйолаш районашта, колхозашта, совхозашта специализаци еш латт республике.

Тирка дехьа ядача районаша жаи жомсаши лелаергйолаш специализаци е лаьрхIад. Городашта гонахьарча боахамашта мерза шура йоаккхаргйолаш, коа тIара оалхазараш дебадерг-долаш, хьаккарч йорстаергйолаш специализаци ю.

Колхозашкеи совхозашкеи дуккхача боарамах юкъейоалаяьй мехканизаци. «Ермоловскийи» «Джалка» яхачеи совхозашка коа тIара оалхазараш леладеш деча балхашта шерра механизаци яьй.

«Старо-Юртовский» совхозе еш латт шерра габарит йола птичникаш. ХIама ца эшшаш массанахьа а хIана йорстаяц, аьнна, кортамукъа лелийташ йорстаеш я хьакхарч, самокормушкаш юкъе а йоалаеш, шерра даьржад доахан деттара механизаци елга.

Колхозаши совхозаши дикагIа йолча техникаца Іалашъяро йиш хилийтар ялати нух токхо культураши лелаеш мел деча балхашта, комсийи сомийи бешамашка деча халача балхашта механизаци е.

Ховш ма дий электрификаци коммунизм хьалъяра, общественни производства деррига доакъош чIоагIа деІадоаладара программа керттера дукъ долга.

Вай парте кIаьд ца луш йоахо ю юрта боахама электрификаци яра. Цу хьакъехьа дукхха хIама даьд вай республике.

Укх тIехьарча шин шера юрта боахаме йоаккха электроэнерги 26 миллион киловатт-сахьатага кхоачаш лакхъеннай. ХIанз укх сахьата еррига совхозаштеи 58 процент йолча колхозаштеи электрификаци яьй. Электроэнерги культураи вахареи гIулакхашта дІаяха ца Іеш, производствага а дуккха дІайода, юрта цо торо хулийт продукце единица дІабода мах чIоагIа лохбе.

Юрта боахама деррига а доакъош чIоагIа лакхде аьнна партеи правительствеи оттадаь гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш республика колхозаши совхозаши лоархIам боллаш чIоагIъеннай.

Шоашта хьалхашкара доккхий декхараш толамца кхоачашдулгуш йола колхозаши совхозаши я хIанз, бокъонца хьокхаме йола, боккха пайда боала паччахьалкхен юрта боахама предприятеш а хинна дІаайтай уж.

Масала, хьаэцаргъя вай Сунженски района «Ассиновский» совхоз. ДІадахача шера совхозо кхоачашйир баьца даараш кийчдара паччахьалкхен план 123 процент, сомийи баьца комарийи план 227 процент. Баьца даараш дахарга ДІабода мах 28, сомашка — 22, ялатага дІабода мах 18 процент лохбаьб. 196 эзар сом пайда баккха план йолча метта совхоза баьнна цIена пайда 530 эзар сом ба. 1961 шера бIаьстанарча балхий итогаш еш социалистически яхье котъяларах «Ассиновский» совхоза колдективана ССКП обкомеи республика Министрий Советеи жарара кара тела ЦIе байраках хьожаяьй.

Е хьаэцаргъя вай Грозненски шурий совхоз. 1960 шера совхоза баьнна цIена пайда 319 эзар сом бар. Ялат толамца чуийца даккхарахи кийчдарахи укх шера совхоза колдективана республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай.

Ший техника а опыт йола кадраш а йолаш йола йоккха производство я Сунженски района «XIX партсъезд» яха колхоз. Цу колхоза ахчан доходаш 1979 эзар сом я. Колхозо дика кхоачашду паччахьалкхен цьалхашкара ший декхараш, дегIабоалабу юкъара боахам, шерагара шерга тоаду колхозхой материальни вахара хьал. Уж тайпа масалаш дуккха а доаладе йиш хургьяр. Цар цIаьккха а бакъду дуккха кхачани бедалеи продукташ яхара, коммунизм хьалъяра эша материально-технически база йиллара тIабода никъ, алхха чIоагIа дегIаяьккача социалистически предприятешка гIолла мара ца бодаш хилар.

Колхозашкеи совхозашкеи дуккха хьалъеш латт производственни культурно-бытовойи гIишлош. Республика юрта боахамга 1959-чеи 1960-чеи шерашка дІаяхийта капитальни вложенеш 24300 эзар сом хилар.

Республика юрта боахама болхлой къахьегам овсарле хилара лоархIам боллаш новкъостал дир наха юкъе беш бола организаторскии массово-политическии болх чIоагIа лакхбарах йола ССКП ЦК указанеш кхоачашъяро, пропаганда яра гIулакх тоадаро, юрта боахама производства новаторий творчески къахьегамах хьахулаш дар шерра кепайоазонга, радиога, телевидене гIолла дІадовзийтаро.

Доккхий хIамаш хургдолча хана таргагIорташ латт деррига советски халкъ — укх шера 17 октябре хьалелтаргъя дукха езача Коммунистически парте XXIII-гIа съезд. Вай сийлахь-йоккхача Даьхен беррига а нах

СЕРДАЛО
2-гIа оагI. 23 июль, 1961 шу.

Дика лел кхашкара балхаш

ДОАКЪАРИЙНА ДІАЙИЙНА ХЬАЖКІАШ ДИКА ХИННАЙ

ССКП XXII съезда сийленца накъа баха кийч а луш, чуийнна кхашкара балхаш деш ба Грозненски районерча № 2 йолча баьца даарий-шурий совхоза къахьегамхой. Хьалха кхачаш йола культураш чуийца йоаллашехь а доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш дІаеи гурахьа ялаташ дІадера оахам деи болабелар совхоза болхлой.

Геттара дика хьалтІа а яьнна degI дахьаш йоагІа мукх хьекха боаллашехьа а доакъарийна дІайийна хьажкІаш. Царна ханнахьа шозза макха а блькхаб, культиваци а яьй. 104 гектар хулаш йола из участок лелаеш я Иван Костюков керте латта звено. Гурахьа дІайийна культураш аьла хьекха а, доахан доажадаь а, кхаьча ялат чуийца а мукъадаьннача лаьтта совхозо доакъарийна дІайийна хьажкІаш 448 гектар я. Уж ерригаш а квадратно-гнездовой хьисапе дІайийнай.

Царех 300 гектар дІайийнай механизатораша Ибрагимов Ваитеи Шерстобитов Иванеи. ХІанз тІехкарашка гІолла йоагІа уж. УрагІеи пхоранеи шозза культиваци яьй 344 гектар хьажкІашта Алхаев Шарунеи Коваленко Валентинеи.

Цхьан лаьттара шера шозза хьувкъам баккхаро совхозага торо хулийтаргъя хьайбашта шортта доакъар хилийта. Доакъарийна лаьрхІа дІайийнача 448 гектарах 300 гектар моша йоллашехь хьекхаш дІа а ехкаш доаханга яийтеи юхейисараш силоса лаьттах йохжеи лаьрхІал совхозо.

ГУРАХЬА ЯЛАТАШ ДІАДЕРА КИЙЧО Ю

Гурахьа ялаташ дІадера чуийнна лаьтташ кийчдеш ба совхоза къахьегамхой. 180 гектар гурахьа ялаташ дІадераи 360 гектар зябаи хІанзалехьа а оахам даьд совхозо.

Лаьтташ ахара балхаш дика дарца къаьстта белгалбаьннаб трактористаш Лысенко Владимири Быстров Ивани. Дийнахьа силоса хьажкІаш а хьокхаш, бийсана оахам а деш хьинаре къахьег цар.

Лаьтта докъа ца далийтар духьа а, оасар дохадар духьа а 500 гектар совгІа ка Іола ялаташ чуийца мукъадаьнна лаьтта дискашца хьоадаьд механизатораша. Балха нормаш даиман тІехкхоачаш а еш, из болх къаьстта дика бу нов. Сербиева.

Гурахьа дІадуврдолча ялатий фу кийчде а болабеннаб совхозе. «ВИМ» яхача шин машинаца совхоза шоллагІча отделене гурахьа дІабуврдола кен цІенбеш, кийчбеш ба Магомаева Зина, Федорова Клавдия, Серова Анна, иштта кхьбараш а. ХІанзалехьа а 40 тонн совгІа кен кийчбаьбаьннаб уж.

Масса оагІорахьара лерттІа кийчо а яь, ханнахьеи дикеи гурахьа ялаташ дІадувлга Іалашдара тІайийрзза къахьегаш я совхоза шоллагІча отделене коллектив.

С. КОСТИН.

Дика лел Надтеречни района «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене зябь ахара балхаш. Отделенерча бригадашта юкъе къаьстта дикагІа болх бу механизатораша Сайдулаев Султанеи Тозуркаев Мурадеи. Низи хьинари кхо ца деш къахьег цар шоашта къоастаяьча участкашка. Цхьа ли дІадодац Сайдулаевси Тазуркаевси балха нормаш 140—150 процент кхоачаш ца еш.

Сурта тІа: тракторист С. Сайдулаеви прицепщик М. Тазуркаеви зябь оахача хана.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Серпуховцай хьокхамах

Укх шера бІаьстан юхьье дар из: серпуховцаша дІадоладаь дика тІулакх хьал а лоацаш, тІехьабусарашта тІо-новкъостал а деш, дикагІа балха толамаш доахачарна берригаш а тІехькхебе лаьрхІар «Надтеречный» яхача совхоза 1-ча отделене доахан ферма къахьегамхоша. ХІанз массехк бутт баьнначул тІехьагІа гуш да цу балхах даьнна беркат.

Доахан деттара болх дика ховш болча дояркаша Эльмурзаева Зайнапеи Дукаева Маккаси геттара дика новкъостал даьд Косиева Кокуеи вурийтта шу мара даланза йолча къонача доярхана Джабраилова Тамарийнеи. Доахангара шура дуккагІа яккхара фу де деза хьийхад царна.

Болх эсалагІа лелабеча, дика Іомабала кхенза болча дояркашта иштта дика новкъостал деш хиннаб Абдулмуслимова Салмат, Шатуева Сима, Мяхтиева Мовлат. Цкъа укх тайпара хІама хилар ферме: къонача доярка Солтаханова Кокус деттача доахангара еррига шура Іо ца йоаккхаш санна а хетаденна, из дош таккар духьа, уж доахан ше дийттар Дукаева Маккас. Цунна хийттар бакъ хилар: ше деттача доахангара Іо ца йоаккхаш хІара денна кхокха литр гаргга шура юташ хиннаяр Солтахановас. ДІалархІал, мел шура хул из бетта, шера! Цул совгІа тІехьара йоагІа шура дуккха хьаьнагІа а хул.

— Гой хьона, Коку, Іо ца йоаккхаш мел шура юсаш хиннай.

— Шамара чІоагІа хала да, Маккка цхьаццадола доахан, — аьлар Кокус бехк а хеташ.

— Бетталехьа бокъонца хье беза Іатта шим, тІаккха аттагІа хургба из бетта.

Маккас даь хьехар хьа а ийца, хІанз дика доярка хиннай Солтахановайх.

Фермерча доахана луш йола шура тІехь-тІехьа тІаеттаяларо хьахьокх дикагІа болча дояркаша категІа барашта деча новкъосталах мел доккха беркат доал. Укх шера хьалхарча 6 бетта хІара Іаттагара 1.172 килограмм шура яьккхай. Соахка цу юкъагІа яьккха хинначул кхоалатІа дакъа дуккагІа хул из. Соахка хьалхарча 6 бетта фермерча доахангара яьккха еррига шура 247 тонни 548 килограмми мара хиннаеце, укх шера 6 бетта яьккхай 416 тонни 474 килограмми. Цох торо хиннай ферма къахьегамхошка соахка цу юкъагІа енна хинначул 100 тонн дуккагІа шура паччахьалкхенна дІаяла.

Надтеречни района эгтара дикагІа йола ферма я хІанз «Надтеречный» совхоза 1-ча отделенера яр. Шоай беррига низ оарцагІ а баьккха, ССКП XXII съезда сийленца накъа баха кийчлуш ба хІанз ферма къахьегамхой. Планах 2.200 килограмм лаьрхІача метте, хІара Іаттагара 2.500 килограмм шура яккха дош деннад цар.

И. ПЕТРУХИН.

ХьажкІаш хьувкъаргья

200 гектара тІара 60 центнер фуалъяьхха хьажкІаш яхара Денисенко Петра дІайолаяьча Ерригроссийски яхье а ваьнна дика къахьегаш хьавоагІа Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозера комсомолец Гордейчук Виктор.

ЛерттІа тІулакх дарах хІанз Іалаьмате дика хиннай Гордейчука кхай тІа хьажкІаш: квадраташ нийса я, хІара гІадама тІа 2—3 бот яьй.

Езача парте съезда сийна Виктора дош деннад сменах йола норма 170—180 процент кхоачашъе, ши тонн доагор кходе. Цул совгІа коммунистически къахьегама сийлен цІи яккха тІерташ хьинаре къахьег къонача хьажкІашлелаечо.

Я. ГРЕСЕВ.

КОМСОМОЛЬЦАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

Комсомольски хьинарца, хьокхам луш къахьег кагийча нахеи мехкарашеи тайп-тайпарча промышленни объекташкеи юрта боахамеи.

Коммунистически общество хьалъеча тІулакха юкъе шоай баьча боккхача лоархІамо къахьегама керда толамаш даха дог ураувттаду кагирхой. Ачхой - Мартана района кхашкеи хьайбаш леладеча фермашкеи болх беш бІаьш бола комсомольцаш, кагий нах, мехкарий ба. 2500 гектар совгІа долча лаьтта хьажкІаш кхею кагирхоша.

17 совгІа комсомольско - кагирхой звено я цу участке болх беш, царех 13 механизированни а йолаш. Зийхьа дайнадац цар чІоагІа хьийга къа. ХьажкІаш дика хиннай. ХьажкІашта тІулакх деш ду балхаш дерригаш а йистедаьннад. Гибридни участкашка канаш дІадоахаш, кхы тІа а опылени еш балхаш ду. ХьажкІаш йоа ца ейташ а лечкъа ца ейташ а кхаш лорадеш вІашагІтеха комсомольски посташ я.

Пулаккаш дика лел «Лермонтовский» совхозерча 4-ча отделенерча вежарий ЧагаевкІар Имранеи Солтамурадеи, «Самашкинский» совхозерча Хачароев Ахьмаден Гапанов Гиланеи звеной. Доккхача лаьтта дуккха кхаьча хьажкІаш яха лаьцача Ерригроссийски яхье а юкъе яхай цар звенош. Къахьегама дика хьокхамаш даханах ВЛКСМ-а райкомо карара кара тела ЦІе байракх еннай Чагаев Имрана звенона.

300 тектар шекара свекла я районе комсомольцаша хьалкхеешь. Царна деш дола кхоалагІа оасар йистедоалаш латт. Свекла дика тІаяьннай. Свекла дика кхее лаьцача яхье хьалхара моттиг лаьцай къона Джамалдинова Тумиша керте латтача звенос.

Шерра шоашта юкъе социалистически яхь йоаржаяьй района хьайбай боахама къонача болхлоша а. Яхьа юкъе яхай комсомольций-кагирхой 6 бригада. 970 етт лелабеча къонача доярка 6 бетта 876.836 килограмм шура яьккхай. Яхье баьннаначна юкъе хьалхара моттиг яьккхай «Самашкинский» совхоза 4 ферма. Цу ферме болх беш 13 саг ва, царех ахаш совгІа комсомольцаш а болаш. Юккъера лаьрхІача 6 бетта цхьан Іаттагара 1104 килограмм шура яьккхай. ДикагІа дола хьокхамаш да Акаева Либихана. Шийгарча 14 Іаттагара хІаранегара юккъера лаьрхІача 1441 килограмм шура яьккхай цо. Шура йоаккхаш дика хьокхамаш дахарах ВЛКСМ-а обкома карара кара тела мандат еннай Либихана.

Дукха шура яьккхай «Лермонтовский» совхозерча доярка Ахаева Маккас, Хачукаева Езмана, «Самашкинский» совхозерча Лягин Валентинас, Гелогаева Езмана, дуккхача кхычар а. Доярка цхьана шоашкара доагІар дика кхоачашду къонача Іаьсий леладераша. Ше леладеча 50 Іаьсах хІаранена дийнахь-бус 550—650 грамм дулх тІаккхетийт Мусалатова Алиста.

Шоаш тІаийца декхараш кхоачашдеш дуккха хІама карагІдаьннад цу хана чухь хьаккхарч кхоабача фермерча къонача болхлошта а. Хьаккхарч лелаю ферма болх беш йола пхи бутт ба, йорстаеш 1008 хьакха я цига. Пхе бетта комсомольцаша пачахьалкхенна дІаеннай 161 хьакха.

ДикагІа дола хьокхамаш даьхад свинарка Гладышева Надеждас. Цунна а еннай ВЛКСМ-а обкома карара кара тела мандат.

«Самашкинский» совхоза 5 отделене я комсомольско-кагирхой коа тІарча оалхазарий ферма. Шера хІара яхкача котамгара 110 фуъ гулде йоагІа план 115 фуъ а гулдеш хІанзехьа а кхоачашъяьй ферма. ХІара яхкача котамгара фуаш гулдара хьакъехьа дика толамаш даьхад Тазуркаева Бушас, 98 процент кІоригаш ца йойташ лераяьй Исаева Зинас.

ССКП XXII-ча съезда баха мабоагІаара накъа баха къовсам лоаттабеш, шоаш тІаийца декхараш кхоачашдара беррига низ тІабохийт района комсомольцашеи кагирхошеи.

Э. ИСАЕВ,
ВЛКСМ Ачхой-Мартановски райкома секретарь.

Маца болх бе йолалургья мастерски?

Бехктокхаме ха этгай Первомайски района колхозашка. Укх шера района юртбоахама къахьегамхой гидуаргаш, хьажкІаш, баьца даараш тІадолча лаьтташта тІулакх де дезаш, уж культураш чуецара дика кийчо а е езаш ба.

Уж лоархІаме тІулакхаш кхоачашдара района колхозашта дика тоаяь техника зш. Первомайски района колхозаша шоай техникана ремонт ю Сунженски района ремонтно-технически станцешка.

Цхьабакъда, Сунженски районе Первомайски районера долха наькъаш хала да. Цудухьа, Сунженски РТС-е ремонт е техника дІакхувлаш дукха ха а йов, цунах доккха зе а хул.

Из бахьан долаш, района къахьегамхоша дехарах 1958 шера Первомайски района Ленина цІерахча колхозе, Сунженски района чу а йоагІаш, ремонтно-технически станци е йолайир. Цу мастерске техникана ремонт е мел эша оборудовани яр, лалла мастерске болх бергболча болхлошта общежити а хьалйир.

1960 шера бокъонца хьалъяь йистеяькхар мастерски. Цхьабакъда, цхьа шу ах шу да цу мастерске наІарах боккха чІега улла. Цу мастерскена ха деш саг а латт.

ХІанз а района колхозаша, шоай мастерски йоллашехьа а техникана ремонт Слепцовски РТС-е ю.

Из иштта хІанад аьлча, юртбоахама Министерстве йоах, мастерске ханал хьалха яьй, цу мастерске болх бе ховргдолаш районе болхлой бац.

Из тІулакх дІахо иштта латте чІоагІа зене да.

Районе механизатораш мастерски болх бе йолаелга хьежаш ба.

Р. НАУРБИЕВ.

АШАХАНОВГІАР БРИГАДЕ

«Россия» яхача колхозе меттел, еррригача Наурски районе а чІоагІа ский деш я Ашаханов СаІида бригада. Жа Туй кхыча бригадашта хьокхаме увттаю из, цунгара Іомалу жа Іуй жега дикагІа хьежа.

ДІадаха Іа деха, чІоагІа хувцалуш, хала хиннадале а, цхьа устагІа ца болийташ, дика чакхъяьлар Ашаханова бригада.

Шийна карагІдаьнначох тоъам баь Іанзар из, цо кхетадора устагІан дулхи тхаи даккхара йолча торонех бизза пайда ца ийцалга. Мехкарча дикагІча Іуй опыт Іомаеш ший болх тоабора бригадо.

Ена кхаьчар жа лорга ха. Колхозе кийчйора жа ларга электрически агрегаташи нахи. Бакъда жа ларга говза нах тоъацар.

Колхозо цхьанна а шера кийчбацар жа ларга ховргдола нах, цудухьа дукха тха доадора, жена човнаш йора.

— Хьона жа дика ларга хов йоах, — аьлар Ашахановга цкъа колхоза председателе заместителе нов. Шестака.

Шийна дукха ца дувцийташ болх дІаболабир СаІида.

Ший бригадаца болх беш волча ший вешийга ИбрахІимга жена мишта гІулакх де деза дІа а аьнна, шоллагІча дийнахьа Майорски яхача отарашкарча жа лоргача пункте вахар СаІид. Жа ларга доладир. Цо сиха, дика, цІена лоргар жа. Цул совгІа, жа лоргача кагийча наха новкъостал а дора СаІида, ший опыт йовзийтар царна. ХІара денна 70 а кхы дукхагІа а устагІа лоргар цо, 350 килограмм тха а доаккхаш. Беррига 913 устагІа лергар Ашаханова, царна тІера йиъ тонн совгІа дика тха а доаккхаш.

Болх дика барах дуккхаза а карара кара тела цІе вымпели ахчан премеши тийннай Ашахановна. Планах 30 центнер мара йоацача метта 47 центнер тха даькхад цун бригадо.

Опыт йолча жа Іунца Насидов Хьамидаца яхь лаьцай Ашаханов СаІида.

Цу хана денз уж шиъ кастканса вІаши дІа-юха ух, кхоачамбоацараш белгалдоах, уж дІадаха вІаши дагабувл, новкъостал ду.

Дукха ха йоацдаш шоай балха итогаш йир яхь лаьцача бригадаша. Дика хьокхамаш дар Хьамида, цхьабакъда СаІида дараш тІехдар. Ашаханова тха дукхагІа даькхадар, жа тоаденнагІа дар, жа дойта дацар.

— ХІама дергдац, Хьамид, тахан хьо сол тІехьа ва, кхоана сона тІехьакхуврва хьо, — аьлар СаІида, цІенча дегца.

ХІанз Ашаханова бригада жена осеменени е кийчлуш а Іан тІехь кхоачам беш а я. Желаш кийчъю, базаш цІенъю, хьаьш тоаду, доакъар Іалашду. ДІадахача шера совъяьнна юхейиса хІанз цхьа арга дика йол я СаІида бригадага.

— Из кІезига я. Кхы а 200 тоннал кІезигагІа йоацаш йол тІая еза, — йоах Ашаханова.

Цхьан бартагІа болх барал совгІа, культурни салаІа а хов цун бригадерча жа Іушта. Цар радиога ладувгІ, керда газеташ деш.

Жа лоаттаду моттигаш бокъонца тоаяь, кийчъяь, шортта доакъар тІадена, тІулакх дІа ца, кхоачаш цхьаккха устагІа лертбоацаш Іана дика кийчо яь, накъа пІоргда тхо ССКП хургйолча XXII-ча съезда — йоах, нов. Ашаханов СаІида.

Р. БОГДАНОВ.

НОВКЪОСТАША СИЙ ДУ ЦАР

Казахстана вежарашха йолча киргизийи узбекийи республикашкара рейсах яха цІайоагІаш а, областе жа леладеча совхозашка желаши гІишлоши еча а, кхыча дукхача моттигашка а го йиш я № 11 йолча Алма-Атински автобаза машинаш.

Эрсашца а, казахашца а, кхыча къаман нахаца а цхьана хьинаре къахьегаш нохчийи тІалгІайи а ба цу йоккхача коллективе.

..Пхийтта минут барХІагІча сахьата мара яьннаяцар со тараже венача хана, хІаьта къахьегама ди дІадоладенна дикка ха яьннилга хьахьокхар коа тІолла лелача наха а, таташ деча машиний мотораша а. Гаьна Карой яхача жа леладеча совхозе рейса ваха кийчлуш ва общественни инспектор комсомолец Исраилов. Кхо шу мара даг из, шоферий курсаш а яьха, укхаза балха вена. Хало а оатто а ца къовсаш, шийха тийша тІадилла тІулакх тешаме деш хиларах коллективе массанена везаш а сий деш а ва из зІамига саг.

— Атта дац машина тІа болх бе, — йоах Исраилова, — дагайоаца дукха халонаш нийслу наькъа араваьлча. ХІаьта а моллагІча хана, миччахьа из дале а, тІада гІои оарци доацаш висав оалилга-м дац, хІана аьлча, доккха да тхона, шофераша, юкъера дottагІал. Лоацца аьлча, атта бац тха болх. ХІаьта а шофер—дика професси-м я, — аьнна велавелар Исраилов. — Дукхача моттигашка тайп-тайпарча хана нийслуш тхона бІаргагу, мел чехка хувцалу лаьттан юхь, мел тоалу советски сага вахар.

Тхо Исраиловца латташ хьагІабаьхкар автобаза кертера инженер Сыртанов Самат Кадыровичи, парторг Козлова Анастасия Ивановнаи. Рейсах водача шофера никъ даькъала бийцар цар. Машин къайлаяьлар.

— Дика зІамига саг ва Исраилов, — аьлар Самат Кадыровича.

— ХІара бетта план 130—150 процент кхоачашъю цо. Дукха ха йоацдаш, цхьаккха авари ца еш цо дукха болх бар белгал а доакъхаш, Советски Казахстанеи, Казахстана Компартеи 40 шу дизача деношка Сийлен грамота еннай дунна-комсомола горкомо. ХІанз шоллагІча класса шоферал Іомаде а дага ва из.

Из санна хьаьнала къахьегаш, новкъосташа лоархІаш, царна безаш дукха гІалгІайи нохчийи ба цу базе.

Уж ба Балхоев Муса, Баркинхоев Іусман, Мазиев Муса, Мазиев Іиса, Сапанов Амир, Гантемиров Махьмад, Оздоев Іумар, иштта дуккха кхьбараш а.

Цу шофераша массе а хана тІехкхоачашъю балха нормаш, цар машинаш ца йохаш массаза балха кийча хул, хІаьта бензина а, резина а кхом бу.

Иштта хьаьнала къахьегарах цу йоккхача коллективе сий ду вай кагийча наьха.

М. МАЗИЕВ,
Алма-Ата.

ФЕЛЬЕТОН

ЦІаькха вІашагІкхетталца...

— Цу бус Баматтиреевгіар бахача цІен юхе нийсвеннаоа укх тайпара сурт бІаргагурдар: нах бийша а бувшанза а ха яр из. Цен юхе да хьалъийлуш коа дІаЧу а хьежаш кхозза-диазза нах тІехбаьлар.

Щарех цхьанне хьаттар:

«Ше араяргйий из? Шоллагіа вар тІачейхар: «Ма Іовдал хІама я хьо, ше араяргья хьона!»

...ШоллагІча дийнахьа Іайшет йигай, аьнна цІаьхха хабар арадаьлар. ЗІамигача юрта чехка чакхъиккхар из дош. Бакъда, дукха нах-м бацар хазаьчох тешаш. Цу тІулакха дух ховраш мара тешанзар.

«А, из — харц да, Іайшет йигаьхургьяц», — йоахар юртахоша.

Уж массехк саг мара хІана тешанзар-хьоІ Іайшет маьре яхай аьлча, шийна везача зІамигача сагага йоІ яхар-м дика а хоза а тІулакх ма дий, — аьнна хатта тарлургда газет дешараша.

Из-м нийса хаттар дар, нагахьа санна...

Курчалой районе Аллерой яхача юрта ях Баматтиреева Іайшет. Цун ханара йиІигаш школе дешаш я. Хьамсарча партеи правительствен цхьаккха а хІама кходац царга дешийтара, царех бизза вай тІозача заман нах бара.

Іайшета а деша мегар, нагахьа санна цунна духьал ший... даи нанеи даьннадецаре. Цу бІехача тІулакха юкъе къаьстта «белгалъяьлар» Іайшета нана—Умидат. «Кхалсага-м сенна дезар дешар, цо дийшар-м дайнадар», — аьнна хетача Умидата лейр зІамига Іайшет тайп-тайпарча ловзарашка, сакъердамашка ахар.

Вай мелла дийцача а нанна йиІиг йоккха хиннай, хІаьта из жастта маьре яхийта а еза, аьнна, уйла чуессар. Умидат шоана хетача нахах саг яц. Дагадехад. Чакхдаккха деза!

Хургволча нейцийга дукха хьежа везанзар. Шоай юрта «саггота» саг йоалае езаш зІамига саг нийсвелар.

Из вар Минкаилов Ювсап. Цун 26 шу даьннад. Ах шу совгІа ха яьннай из армера цІавена.

Лоацца аьлча «хало а оатто а ейна, виззаь цІен-да хургволаш кІант ва-кх Ювсап», аьнна, дагахьа фаьза хилар Умидат а.

...ХІанз сона юхье вагІа Ювсап. Истол мара юкъе дац тхона. Юккъерча дегІара, шера белаж, маьлхо хьатар яь юхьмараш,—цунна бІархьаьжачо этгара хьалха из зув.

— Дог а доагІа шун-м,—йоах цо, — сога уж мо «пайдан доаца» хІамаш хетта. Хьаьнала къахьегаш вах со.

Грозне «Октябрьнефть» бурув деттача конторе монтажник ва Ювсап.

— Фу ях оаш? Фу даьд аз? Сайна еза йоІ мара йоалаяьйий аз, кхы аз хьалххара йоалаеш а яц из. Минут массаза яла Ювсапа доккха са доах. Мух хьекхача санна истола тІара кхьхаташ хьалъийлу.

Доккха денал, къонахчал дезаш дола хІама шийна карагІдаьлча санна дувц Ювсапа: «Шоззакхозза хи тІа бІаргаейра сона Іайшет. «Езаелар» сона из. Шоана махарра Іайшет из йигар».

Советски законаш дика довз Ювсапа. Цунна дика ховра кхенза йола, 14 шу мара даьнна доаца йиІиг йигарах Іаьдало хьесташ кертах кулг хьекхаргдоацилга. ХІаьта а Ювсапа йигар зІамига Іайшет. Тешаргда вай, судо цхьаккха а къахетам ца беш Минкаилов Ювсапа бехк бергхиларах.

Уккхаза йистеякхха мегаргьяр е фельетон. Бакъда, цхьаькха саг ва вай хьоахаве везаш — Ювсапа да — МаІал. МаІал ва виІий зоахалол вІаштІехьдоаккхаш «нийслургйола халонаш» аз сай яІан тІа хьаац, аьнна «хох санна» цІеча фоартан тІа тІоамар техар.

Вешта, шийна дика довзаш цу балха дикка «опыт» йолаши тІулакх-м дар цо доладаьр. МаІалас леладеча ийрчача гІулакхех са кхийттад колхоза парторганизаце секретара Газалиев ЛутІай. Цо дІахайтар МаІалас леладу гІулакх во долга а из мотийтаргдоацилга а.

— Шоана моттий МаІал юхаваьлар?

— Мичара!

— «Уккхо дувцар-м ший хабар дар, бакъда, доаладаьчоа ховха нускал хургда», аьнна ший тайпара кхетадир МаІалас шийца даь къамаьл.

Из иштта цунна моттарах дукха тамаш ергъяц МаІалий къайленаш йовзачар. Лоацца вувцаргва вай из. Массехк шу даьннад колхоза цхьаккха шей дІа а ца луш колхозо ийцача цІеношка из ваха. ЙоккхагІа йолча сесаго даь кхо бер да МаІалий.

«Цхьа сесаг-м моллагІча къонахчо а йоалаю, со царех вац», аьнна, МаІалас укх шера март бетта 20 шу даьнна Курси йоалайир.

Ювсапа бехк боккхагІа бале, бакъда зІамигача Іайшета тІоза вахара иразах яккхарах цхьаккха дича а бехказа балийта йиш яц Умидати МаІали.

Мишта нийсденнад вай Советски вахаре из тайпа ийрча хІама? Цу массехк «сага» мишта вІаштІехьдаьннад Іайшет ший иразах яккха. Цу хаттарашта суде цар жоп делча бакъахьа хет тхона. Судо доагІача бесса къоастаде деза из гІулакх.

ЦІаькха, суде, вІашагІкхетталца...

М. МУСИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Дов доладеннад

ТУНИС, 20 июль. (ТАСС). Укх тІехьарча 24 сахьата Бизертаи Туниса къулбехьарча доазонийн районаш франко-тунисски чІоагІача довна моттиг э хинна дІаэттай. Ший территоре тІара французски эскар укх гарггарча хана дІадаккха Туниса яьча чІоагІонна духьал даьлар из дош дувца французски правительства безам ца хилар, из бахьан долаш цІий]о а дохийташ довнаш хилар. Туниса Іаьдало хьалхехьа а мукъа ца белча французски эскар дІа-юха даха мукъа доацаш хиларах дола приказ къоачашдеш, селханарча дийнахь тунисски национални гварде соцаьаьв французски эскар латтачара вода французски эскара гІулакхера 35 саг. Фецарча тІема духьаларча Туниса оборонага приказ кхаьчад Бизерта района тІа яьннача моллагІча а самолета дов де, аьнна. Из приказ делар самолеташца Бизерте чІоагІа-

ЧІОАГІЛУШ ЛАТТ СОВЕТСКО-БИРМАНСКИ ДОТТАГІАЛ

РАНГУН, 20 июль. (ТАСС). Советски Союза новкъосталца хьалъяь госпиталь дІалулга чакхдаьлар селкан. Цига къамаьл даьча Бирмански Союза доазол дехьарча гІулакхий министра, Шански паччахьалкхенна керте латтача САО кун чо из новкъостал бахьан долаш чІоагІа баркал аьлар Советски правительственаи халкъаи, къаьстта Н. С. Хрущевна шийнеи, хІаьта советско-бирмански доттагІал чІоагІ а лулла, дегІа а доагІалда, аьнна ловца а баьккхар цо.

Цига гІоза вІашагІкхийттача наха хьалхашка къамаьл дир Советски правительственни делегащена керте латтача В. П. Елютина. Советскии бирманскии строителаша барт тайна цхьана хьийгача къих доккха беркат даьннад, аьлар цо. Шоай къаман культура а унахцІено а тоаяра Бирма халкъаш тІакхувш хилара чІоагІа сий деш я Советски Союз, аьнна, белгалдаьккхар В. П. Елютина.

США «ФЕЦАРА ШПИОНАЖ» ХЬАЛЛОАЦ АНГЛЕ

ЛОНДОН, 20 июль. (ТАСС). Авиаце министра Эмере селхан английски общинай палате хьакхайкадир, «ракеташта духьаларча оборона системана» («МИДАС») чуйоагІа лаьттара станци—база Англе йиллара хьакъехьа барт баьб Англеи ВІашагІкхийттача Штаташеи.

Ховш махиллара, космосера шпионаж лелаергйола аппаратура тІалаттача говзалца хьаяьча дуккхача Лаьттан спутникий система чуийнна кийчъеш я хІанз США.

Цу спутникаш тІара хьаийду шпионски хоамаш Іотергда уж хоамаш доаШхаш йолча лаьттарча станцешка. Царех цхьа станци я Англе хьаеш йола база а. Эмере баьча хоамах, из станци хургья английски ВВС базанца Киркбрайде (Камберленда графство). Из станци хьаярга а лелаярга а дІадодача рузкъах цхьадола дакъа шийна дІатІаэц Англе. Алхха из ВІашагІйолларга а 2—3 миллион фунт стерлинг дахийта лерхІ.

«МИДАС» яха станци хьалъяра хьакъехьа авиаце министра яьча заявленена чІоагІа духьал баьннаб лейбористаш. Лейбориста Рой Мейзона белгалдаьккхар, ВІашагІкхийттача Штаташа уттаеча «Фецарча шпионажа» раьза я, хьагучох, Англе правительство, аьнна.

Китая кхашка

ПЕКИН, 19 июль. (ТАСС). Китая дуккхача провинцешка чуэца доладеннад хьалха кхачаш дола дуга. Цзянски яхача провинце лоздама хІама ца эпшаш 5,5 эзар гектара тІара чуийцад хьалха кхачаш дола дуга. Чуийнна дуга чуэцаш ба Гуанси-Чжуански автономни районе а. Юкъюкъера кхаьча даьнна дуга чуэца кхыча провинцешка а болабеннаб. Китая Халкъа Республика дуккхача районашка хьалха кхача дуга чуийца мадаьлле а, тІехьа хьадоалача дуга рассада дІайогІа болабеннаб ахархой.

Республике дукхагІа кІа дІадуш йолча Къилбаседа-Малхбоалехьарча Ляони яхача провинце дуккхагІа дола кІа чуийца даьннад.

ДІайийна культураш чуэца е, юртбоахама машинаштa ремонт е а, ирригационни гІишлош е а ахархошта новкъостал дара городашкарча промышленни предприятешеи учрежденешеи болхлойи техникаши ухийт юрташка.

Бизертера гІулакхаш

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспондентo Тунисера хоам мабарра, тахан тунисски артиллере йоккхий топаш йийттай Бизерта яхача французски тІема-форда базе чукхайсача французски парашютисташта.

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс-Пресс яхача агентства корреспондентo Тунисера хоам мабарра, Туниса оборона министерствас тахан хьакхайкадаьд тунисски артиллерес йоккхий топаш техай французски йийъ самолета-разведчика, Бизертерча тунисски артиллерийски базана тІара уж тІехйоалача хана.

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс-Пресс яхача агентства корреспондентo Тунисера хоам мабарра, французски тІема-фецарча низаша тахан бомбаш йийттай тунисски позицешта.

ФРАНЦЕЦАРА ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ГІУЛАКХАШ ХОАДАДАЬД ТУНИСА

ТУНИС, 20 июль. (ТАСС). Бизерта яхача метте Франце леладу агрессивни гІулакхаш бахьан долаш тунисски правительства кхыча межкащарча гІулакхий статс-секретара Садок Мокадема тахан ше волча хьа а хьийха французски гІулакхашта поверенни волча Рауль Дювалага хоам баьб, французски правительствацара дипломатически гІулакхаш хоададе лаьрхІад тунисски правительствас, аьнна.

Укх шера дика вІаштІехьбаьккхаб Шалински района Сержен-Юртарча бераша салоІача дачера болх. ХІанз цига салоІаш Старопромысловски района промыслашкарча мехкдаьттахой дукха бераш да. Даче дика а сакъердаме а салоІ кагийча бераша.

Сурта тІа: даче салоІаш дола мехкдаьттахой бераш.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Ханнахьа кийчъе школаш

Дешара шу доладала дукха ха йисаяц

Октябрьски районера № 8 йола бархІ шера школа дІа-юха мел хьежача бурув детта вышкаши промыслай участкаши бІаргагуш, гув тІа хьалъяь я. Школе деша дагІараш цига балха боахкача мехкдаьттахой бераш да.

Керда дешара шу доладала цхьа бутт совгІа ха мара йисаяц. Дешара шу дІадоладара фу кийчо яьй-хьогІ школа? Укх шера школана ремонт ю специализированни монтажни цеха гІишлош еча участка (начальник нов. Кузнецов). Диъ шу даьннад школа цхьа здани нах чубахаш латта, дешархошта эпшашехьа а мукъа ца а йоалийташ. Из гІулакх иштта леладар бахьан долаш кхаьчаш сменах деша аха дезаш хиннад бераш хІанзалца. Цу гІулакхо дукха новкъарленаш ю деша ухача бераштa. Масала, школе бераш кхоъ—йиъ километр таьна йолча 63-чеи 58-чеи участкашкара ух деша.

Школа чууллача шоллагІа йолча зданена хІанз ремонт еш латт. Цхьабакъда, ремонтни балхаш ханнахьа йисте а ца доаладаш дисар кхерам болаш да. ХІана аьлча школа шефство лелаеча № 56 йолча участка механически мастерсткес (заведующи нов. Елизаров) ремонтни балхаш сихха чакхдахара йоахко ца ярах. ХІанз а цхьаккха класс дешархой хьачуэца йиш йолаш кийчъьяьц. ХІана гоаюхьогІ ремонт йисте ца йоаккхаш аьнна хеталургда. Из гІулакх иштта нийслу школана ремонт е 8 плотник везача 3 мара болх беш ца хиларах. ХІанз а плотникий балхаш йистедаха дагабац уж. ХІаьта уж балхаш йисте ца даьхача штукатурка е а басараш хьакха а йиш яц.

Школа директора А. Волосюка хьу шоай а йолаш гонахьа карт е аьнна дийхача нов. Елизарова «херх кагбеннаб», аьнна хьуна херх хьакха а карт е а тиганзар. ДІатехкача карт е безам ца хилар мара кхы хІама хиннадацар из.

Кхы дикагІа лелац из гІулакх хьалъеш латтача № 29 йолча школа кердача здане а. Из школа дІадахача 1960 шера сентябрь бетта эксплуатацена дІаяла декхарийла яр я № 4 йола строительно-монтажни управлени. Укх шера цхьоалагІча августе йистеяккха лаьрхІар цар школа, цхьабакъда, дешара шу дІадоладара кийча ца хилар кхерам болаш я из. ХІана аьлча школерча кухнена лаьрхІа еча газопровода эша 250 метр турбаш йолаш яц, цу балха хІанз а оттаяь проект яц. Цул совгІа электроэнерти чуйилла электрооборудовани, высоковольтни трансформатораш яц. ГІишлош еча управлене кулгалхошта ха доагІа цхьоалагІча сентябре бераш деша даха дезилга, хІаьта сентябрь бутт ший ханна боагІаргболга а.

Геттара мела лел ремонтни балхаш № 19 йолча юкъерча школе. Укхаза ремонтни балхаш ду МВД капитални гІишлош еча отдела (начальник нов. Морозов) ремстрой контора коллективо.

Укх шера йистедаьнна хила дезаш да школана хьатІахетта деш латта керда диъ классни цІа. Цхьабакъда, цІеной пенаш хІанз а хьалдетта даьннадац. Нагахьа санна уж йисте ца доале кхаь сменах деша ахабезар кхерам болаш да бераш.

Нагахьа санна цу тайпара гІулакх гІишлош еча организацей кулгалхоша дІахо хьойя керда дешара шу дІадоладе школаш кийча хургъяц.

Цудухьа кхоачамбоацараш сихха дІа а доахаш 1-ча сентябре кхачалехьа шефаша а школай кулгалхоша а беррига низ тІа а бохийташ кийчъе еза школаш.

Б. КОСТОЕВ.

АГИТБРИГАДАШ—ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Шаьлан района культура болхлоша юртбоахама къахьегамхошта дикагІа гІулакх дергдолча тайпара лелабу шоай болх.

БІаьсти яьлча денз района художественни самодеятельноста коллективаша агитбригадаш вІашагІъехкай. Самодеятельноста дакъа лацархоша каст-каста бригадашка, фермашка дІа а ухаш концерташ утвтаду.

Самодеятельноста болх къаьстта дика вІашагІбеллаб районни культура ЦІагІа. Укхаза болх беш я халхарийи, иллейи, драматическии кружокаш. Цу кружокашка дакъа лоацараш концерташ оттаде баха хиннаб «Шалинский» совхоза 5-ча отделене шурий-товарни ферме, баьца даараш леладеча бригаде, комсаш лелаю звено йолча.

Районни культура Щен художественни самодеятельноста коллектив дукха ха йоаццаш «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделене баьца даараш леладеча бригаде хилар. Баьца даараш леладераш чІоагІа салоІам хулаш хьежар иллеш, ашараш, халхараш юкъе а долаш, шоашта оттадьча концертага.

— Цу концертах чІоагІа сакъердам баьнна, делкъийна дуа хІама а дицденна даьгІар тхо,—яхаш, дувц бригада болхлоша.

Шо-шоай юрташкарча юртбоахама къахьегамхошта а кхыча юрташка бахача наха а дика гІулакх ду Дубай-Юртарча, ЗІамигача АтагІарча, Мескер-Юртарча, Сержен-Юртарча клубий художественни самодеятельноста коллективаша.

Дика болх бу района киноболхлоша а. Юрташка бахача наха а, кхашка болх беча къахьегамхошта а кинофильмаш хьокхаш дикагІа а дукхагІа а гІулакх дарах района киносета укх шера шоллагІча квартале республике гІолла хьалхара моттиг яккхара культура министерства дІа-юха тела ЦІе байракх еннай. 121,6 процент кхоачашъяьй Шаьлан районерча киноболхлоша шоай балха план.

А. ИНАРКИЕВ.

КИНО

„КАЗАКАШ"

«Россе центра Оленин гаьнагІа мел воала, гаьнагІа хетар цунна дагадоагІа деррига хІамаш, хІаьта из Кавказа юхе мел кхоача, чІоагІагІа гІоздулар цун дог. ГІорваьннача эрсий сийлахь-воккхача писателa Л. Н. Толстойс язъяьча «Казакаш» яхача повеста тІара уж дешаш деш диктора, Оленин Кавказе кхаьча эпизод фильма тІа гойтача хана. Укх деношка республика кинотеатрашка гойташ йола «Казакаш» яха кинофильм арахийцай «Мосфильм» яхача киностуде (сценарий язъяьр ва В. Шкловский, режиссер-постановщик—В. Пронин).

Ший дворянски обществах дог ийккха вола Оленин боарам боаццаш гІадваха ва Кавказе кхаьча. Керда Іалам, керда нах, керда вахар... «ХІанзчул тІехьагІа аз дІадоладергда керда вахар,—йоах Оленина, цхьабакъда...

...ЧІоагІа зембоккхаш Іомаду Оленина ше ваха сецача юртарча казакий гІулакхаш. Фильма тІа а, повеста тІа санна, дика гойтад казакий вахар, цар оамалаш, къахьегача наьха тайп-тайпара образаш. БІаргавайначунна вицлургвоацаш ва Ерошка. Из роль геттара дика ловзаю гІорваьннача артиста Б. Андреева. Чоалхане образ я из. Ерошка гІорваьнна черахь ва, хІаьта адамий оамалаш, вахар дика довзаш, чІоагІа сакъердаш, эгІазвахача бирса хулаш, иллеш оалаш, къахьегача нахах хьаваьнна, адамаш дукха деташ вола саг ва. Уж еррига оамалаш къаьгга хьагойт Б. Андреева, Л. Толстойс язвяьча бесса волча Ерошка образ кІоарга гойта карагІдаьннад артиста. Къаьстта дика ловзаю цо тІехьхара Оленин накъа воаккхаш йола сцена. Дег чура оал цо, Оленинаца Іадика ювцаш, «Сона дукха веза хьо» яха дешаш.

Лукашка роль дика ловзаю артиста Э. Бредуна. Бакъда, из образ повеста тІарчох дикка тара йоацаш а я, хІаьта хувцаяларах дикагІа хиннай ала йиш йолаш а яц.

Чоалхане образ я Марьяна яр. Из геттара хоза йоІ я, цхьабакъда, кхыча персонажех тара йоацаш, ший тайпара оамалаш йолаш я. Эггара хьалха Л. Толстой дага хиннав Марьянах романтически поэма язъе, цхьабакъда, цахаддаш вахар Іомадеш хиннача воккхача художнико казакий вахархьал гойташ йола реалистически повесть язъяьй. Цу повеста тІа а Марьянас эггара йоккхагІа хІана лацац, аьнна, моттиг дІаЛоац. Марьяна роль ловзае къаьстта хала да, хІана аьлча цун цхьайола оамалаш дух тІа вала геттара хала я. Артисткас З. Кириенкос из образ кийчъеш дукха къахьийгалга гуш да: ший тайпара сурт гойташ, кхетамца чакхйоаккх цо хІара эпизод.

Оленина образа маІан дика кхетадеш чІоагІа говза ловзаю из роль артиста Л. Губанова. «Казакий» идея дукхагІча даькъе къаьстта Марьянаи Оленинаи юкъе хоттаденнача гІулакхаша хьагойт. Оленина езалу Марьяна, цхьабакъда вІаштІехьдалац цунца вахар дІадоладе—дворянски классаи ахархоштеи юкъе вІашкая йиш йоацаш йола юкъ йоалл. Наьха саг лоархІ Оленинах цу юртарча берригачар а. Ишта, моттагІача хана хинна керда уйлаш чакхъялац Оленина.

Фильма авторашa цхьайола сценаш повеста тІа йоаццача бесса ший тайтара вІаштІехьъяьхай. Цхьабакъда, цхьаццайолча моттигашка из гІулакх дика карагІдаьннадац. Говза вІаштІехьъяьккхай ала йиш яц Ерошкеи Оленини аьккхе ваха сцена. Сай карарабаларах сов эгІазваха Ерошка Оленин а вицвенна ведда дІавода. Из, цкъа-дале, бакъ хеталуш а дац, хІаьта Ерошка образ дикка толхаеш гІулакх а да.

«Казакаш» яхача повеста тІа авторо хьахьекхад цІаккха дицлургдоацаш дола Кавказа Іалама хоза сурташ. ХІаьта фильма авторашa, кино торонех бизза пайда а эцаш, дика гойтац Іалама ловзеннаш. Шерра гойтац казакий вахар а, къамашта юкъера гІулакхаш а. Фильма чулоацамга диллача кІоарга, ший тайпара яц Г. Попова язъяь музыка а.

Къаьстта хьагойт фильмо тІом дунен тІа эггара адамашта ца эшаш, царна зулам деши гІулакх долга а, хІаьта тайп-тайпарча къамех бола къахьега нах массаза а шоайла доттагІал долаш, машаре баха ловш хиннaлга а.

Тахан цу фильмо гойташ дола къамашта юкъера гІулакхаш бІаргадайча цІаькха а дог доагІа адамашта дагалаьттар кхоачащдаь йола, къамий доттагІал тІехь-тІехьагІа чІоагІдара, цар иразе вахар тоадара цахаддаш йоакхо еш йола вай хьамсара парти хоастае. ХІанз вай республике цхьан бахаш, безаме къахьегаш, чуийнна ворхІ шера план кхоачашъеш ба эрсий, нохчий, гІалгІай, казакаш, иштта кхы дуккхача а къамех бола нах. Шоай вахар цар хестаду кердача иллешца.

...Илли ала, дег чура дувца.

Нохчий, гІалгІай, казакий доттагІал...

Уж дешаш хоз тахан халкъа таланташа доахача иллешта юкъе.

Цена уйлаш дег чу а ювшаю фильмо: къамий доттагІал дІахо чІоагІдара, дунен тІара машар бахьан къовоам лоаттабара безам тІабохийт цо.

А. МЯКИЕВ.

Дунен тІа нах сутара боахар, цар сатем боабер малав?

«АГРЕССЕИ ТІЕМЕИ КЕРТЕРА НИЗ — АМЕРИКАНСКИ ИМПЕРИАЛИЗМ»

ВАЙ ПОЛИТИКА ЛАРД — МАШАР

Духхьал цхьан хІаманна тІакхувш — машара тІакхувш дах еррригача вай планета тІара халкъаш.

БІаьшерашка хьогаш дагабоаллар машар ба. Цхьабакъда, ах бІаь шу хьалха а тІехь машар отталургболаш бацар. Иштта адамашта дагадоалла из хІама кхоачашдулургдолаш низ бацар цу кхана Лаьтта. Дунен тІара хьал овлан тІара хувцаделар Советски Союз низ бола социалистически паччахьалкхе а хинна дІаэттачул тІехьагІа, дунен социалистически система хьа а хинна, чІоагІъеннаучул тІехьагІа. ХІанз, адамий общество дегІайоалаяра керте фактор а хинна тІа-тІа а чІоагІагІа дунен социалистически система дІаотташ латтача хана, дунен керда тІом ца хилийтар, тІемаш общества вахара чура цІендаь дІадахар де йиш йола гІулакх а хинна ЦІаотт.

Советски Союза, хІаьта иштта кхыча социалистически мехкий а, машара политика ханна дола гІулакх дац. Социализмана машар эш органически хиланза даргдоацар санна. Социалистически мехкашка Іаьдала керте латт болхлойи ахархойи. Уж ба шоай къахьегамца деррига материальни рузкъа хьадераш. ХІаьта тІемо хІалак ду из рузкъа. Цул совгІа, цунах боала беррига бала къахьегача наха качбода. Цудухьа болхлойи ахархойи паччахьалкхеназа дег чура безаш машара тІехьа къовсам лоаттабу.

Коммунистически парте хьалхле а лелаеш, вай мехка коммунизм хьалъяра йоккха программа чакхйоаккхаш доал советски халкъ. 15—20 шу даьлча дунен тІа хьалхара промышленни паччахьалкхе а хинна дІаоттаргья Советски Союз. Советски халкъа вахара хьал дунен тІа еггара толашагІа хургда. Керда тІемо, къаьстта термоядерни герз юкъе долчо, кхы дика хІама дергдац вай халкъо де дагалаьца уж сийлахь-доккха гІулакхаш юхаозилга мара. Коммунизм котъяккхара-м тІом безац. Духхьал машара хьалашка мара бокъонца гучадалац социалистически строй экономика, культура, Іилма, техника дерригача доакъошка капитализмал массе оагІорахьа толашагІа хилар. Социализма оагІув хьаллоацар машар ба. Герза низаца а доацаш, ший хьоххама низаца, ший политика толашагІа хиларца халкъаш тІаувз социализмо.

Цу тайпара, Советски Союз, дунен социалистически лагерь хилар бахьан долаш адамашка кхаьчаб дег чура а хадданза а машара тІакхийна ца Іеш, машар лорабе бокъонца торонаш йола, историе чу эггара хьалха хьахинна низ.

Гой цудухьа социализмах дунен система а хинна дІаэттача хана денз дунен халкъашта юкъера гІулакхаш дегІадоагІача овлан тІара котало яьннай. Империалистически агрессорашта шоаш хьоча новкъа чакхбоалалургбоаца духьале эттай.

Масала, хьаэцаргья вай укх тІехьарча шерашка хинна событеш. Цу шерашка цхьаццайолча моттигашка локальни (моттигера) тІемаш хьедеш адамаш дуккхаза а дунен тІом хьара тІадигад империалисташа. Англо-франко - израильски интервенташ Египте чухьелхар, Кубана духьал яь американски интервенци, США империалисташ Лаоса халкъа гІулакхашта юкъелелхар, империалистий кхыдола агрессивни гІулакхаш кхыча хьала тІа хиннадаларе, дунен тІом ДІаболабалара дизза дола бахьанаш а хинна дІаайтта хургдар. Иштта йола катастрофа ца хулаш йисарах халкъаш еггара хьалха декхарийла да Советски Союз, социалистически лагера дерррига мехкаш низ кхоачаш хилара, берригъюкъара машар лорабе а чІоагІбе а цар кІаьд ца луш лоаттабеча къовсама. Къаьстта Советски Союзо шоаш леладераш могийтаргдоацилга империалисташка хьадда дІахайтар бахьан долаш, дунен тІа лелача хІамашта юкъе цо чІоагІа дакъа лацарах керттерча даькъе торо хилар цу локальни тІемай лотаденна кхуврчаш доаде, машар лорабе.

СССР-еи доттагІал долча социалистически кхыча мехкашкеи лорзагІа ца йоаккхаш машар беза политика лелаярах, кхыча мехкашка машара низаша тІагІертта къахьегарах ер шу долалуш хобаллал мелбаьбар дунен халкъашта юкъерча гІулакхий кхохкам. США а Малхбузерча кхыча паччахьалкхений а доал ду гІозараш тІа-тІа дуккхагІа ца лаьрхІача далац Советски Союз низ кхоачаш хилари влиянии. Цунна гуччахьа тешал деш да США президент Кеннедии СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви Вене вІашагІкхетар.

Халкъаша чІоагІа раьза а хинна тІаийцар Н. С. Хрущев Кеннедеца вІашагІкхетара итогаш. Деррригача лаьттара нах гІаДболх тайп-тайпара строй йолча паччахьалкхений викалаш переговораш е истола гонахьа хайшача. Машара гІулакх чІоагІлуш хилара белгало ма йий из. Вене ше лаьцача позицеца советски правительства цІаькха а дІахьекхар массане юкъарча машара хьалташ шийна мел деза да, мел чІоагІа тІагІерта цо уж лораду. 15-ча июне радиои телевиденеи гІолла, ше къамаьл деш нов. Н. С. Хрущева аьлар: «Советски правительства тІехьа тІайоагІача хана а енне а лорзах ца йоалаш лартТа чакхйоахаргья халкъашта юкъера машари доттагІали чІоагІдара ленински политика».

Из политика ДІахьош Советски Союз къаьстта чІоагІа ГІерт Америка ВІашагІкхийттача Штаташца ший гІулакхаш лерттІача новкъа даха. Советски наха дика кхетаду, массане юкъарча машара гІулакха мел боккха лоархІам болаш хургдар дунен тІа еггара йоккхагІа йолча цу шин паччахьалкхен юкъера гІулакхаш лерттІа, дикача лоалахой дараш санна хуларе.

Укх шера 3 июле президентага Кеннедега шоаш яхьийтача телеграмма тІа нов. Хрущевеи Брежневеи яздора: «Историе тІадиллад вай халкъашта, цар правительстваштa, цар кулгалхошта машар лорабара, адамий кхоане бахьан долча бехктокхама доккха дакъа. Из сийлахь-доккха историческн декхар кхоачащдара шинна а оагІорахьара вІаши тешара, дувцар вІаши кхетадара, доттагІлен чІоагІа тІаьш тахка деза. Советски Союз даим а из кхоачащдара тІа а ГІийртай, хІанз тІагІерташ а я» яхаш.

ХЬАННА ГОАМА ДА МАШАРА ГІУЛАКХ

Советски наха чІоагІа новкъа а долаш, США-и кхыча «атлантически» паччахьалкхенийи доал деча гІозараша цу дешай хьакъехьа лаьцар хьадда кхыйола позиции я. Вашингтонеи цун союзникийн политикана дІахо а керттера влияни лоаттаю шайтІа ладанах санна, машарах кхерача монополистически капитала гІозараша.

Военно-промышленни концернай даьшта сихдаь герз хьадар, кердача тІема кийчо яр цІаккха ца хиннача тайпарча тІема заказий хьаст ба, тІаккха цІаккха ца хеззача тайпара дукха хІама тІайоагІаш хиларах бола тешам а ба. Алхха цхьан 1960-ча шера сихдаь герз хьадеш хиларо американски монополисташта кхачийтар 23 миллиард доллар дола тІема заказаш. Хьанга кхаьчар уж заказаш? Хьалхарча аргІанна уж кхаьчар эггара а низ болашагІеи эггара а яьккхагІеи йолча монополешка: «Дженерал дайнэмиксага» (цо ю «Атлас» яха а кхыйола а баллистически ракеташ, хІаьта иштта хин кІала лела атомни кемаш, кхыдола тайпа герз а), «Дженерал электрикага» (керттерча даькъе атомнии водороднии зарядаш йолча ракетай боевикаш арахецара специализаци еш я из), «Локхид эркрафтага» (къаьстта цу компане хьаеш я «У-2» яха самолеташ, цу морча цхьан самолета тІа хайна венавар 1960 шера 1-ча мае Свердловска юхье советски ракето чувайта фецара шпион Пауэрс), царна тара ярашка а.

Американски налогаш теларашта, Іалаьмате дукха ахча дІадоаш, беза мухь хул денгара ди массаза доал дукхагІа сихдаь хьадеча герзах. Кхоачам болаш да ер аьлча а: духхьал «Ника-Аякс» яха ракета хьаеш США дІадода 6 миллиард доллар, хІаьта «Ника-Зевс» яха ракета кийчъеш кхы а дукхагІа дода — 12 миллиард доллар. Налогаш теларашa бовхаш доккхача хІамах мала вах гуш да духхьал укхох а: дунен шоллагІа тІом хилалехьа 3,3 миллиард доллар мара шера пайда ца боагІаш хиннача монополешка 1959 шера а 48 миллиард долларга кхоачаш, лаккхлуш пайда бера. Хьан чотах хулаш да уж тайпа пайдаш? Цу хаттара жоп луш я е цифра: американски къахьегамхошкара йоахача налогех 80 процент ДІадода хиннача тІемаех дар дІалуши хургдолча тІемашта кийчо еши.

Халкъаша чІоагІа къахьегаш хьадаь рузкъаш мамотта дукхагІа нах хІалак берггболаш дола герз хьадеча ДІадохийташ доаду. Эггара мискагІа даьча лоархІамех а тІемои дунен еррригача паччахьалкхенаша тІема еча кийчонашеи 40 шера, 1914 шера денз 1954 шерага кхаччалца, вешта аьлча цхьан тІехьен вахара хана чухь, дІакхаьллар 2,5 триллион доллара кІезигагІа доаца рузкъа. Унзарча тайпара сихдаь герз хьаделга хьалхьедаьр а хІанз хьалхьедер а Америка ВІашагІкхийттача Штатий доал ду гІозараш да. Цхьаболча американски экономисташа даьча лоархІамех, США правительствас хІара сахьата тІема расходашка дІадохийт 4 миллион доллар!

Цу хьакъехьа уж санна цифраш йийцар иштта укх шера апрель бетта Чикаго хиннача «Машара, балха, паргІатонна тІехьа» яхача профсоюзни конференце а. Цига йоахар, США-с юккъера лаьрхІача тІема гІулакхашка дІадохийт национални валови продуктах 10 процент, хІамаш хьаеш йолча промышленноста национални доходах 20 процент. Юкъарло йоацаш военни производстве болх беш ба США-арча берригача болхлоех 11 процент болхлой. Военни производствах шоай балха тІера боах США берригача Іилмахоехи инженерехи кхоалагІа дакъа лоаца нах. ТІема хьакъехьа тохкамаш дарга дІадода американски деррригача Іилма-тохкама балхий 46 процент. Массехк шу хьалхагІа США правительственни органашка 200 инарал мара вацар, хІаьта хІанз 1300 саг ва.

Герз хьадеш бола фабриканташ геттара чІоагІа бІаьхийбеш йола, Іалаьмате йоккха тІема аппарат а йилла американски империализмо ладувгІа а титаш из кІезигІьярах дувцачунга. Цул совгІа из ГІерт хІама хІалакдеш йола машин кхы а йоккхагІа хилийта. ХІанз укх деношка американски конгрессе йийца йистейоалаш латт 1-ча июле денз доладеннача финансови шера йола США оборона министерства бюджет. Деррригане а уйла йийца, из бюджет хургья 43 миллиард доллар, иштта а Іалаьмате йоккха йола укх шерара тІема бюджет 2,5 миллиард доллар лакхъертъя цо.

Цу тайпара ВІашагІкхийттача Штатий монополистически капитала даьша еррига шоай уйла тІаяхийтай сихха герз хьаделга лакхдара. Цхьабакъда, Вашингтоне машараи герз Іодилларои тІехьа халкъий бола лоІам ца лаьрхІача балац. Герз Іодиллара духьал да тхо гуччахьа ала ца а бухьаш. Вашингтонерча администраце викалаша укх тайпара бола никъ хержаб шоашта: переговораш яра духхьал духьала ца хила а цу ханна чухь герз Іодилларах йолча СССР-еи кхыча мехкийн хьаддача цхьаккха а предложенешта раьза ца хила а. Наха оалаш долчча тайпара аьлча, зурма йІаьхьяьй цар. Из бахьан долаш герз Іодиллара дош — деррригача мехкашкаолча халкъашта эггара чІоагІагІа дагадоалла дош — къоаста ца луш латт. Сихдаь герз хьаделга хьалхьедерий ехь довр мел лакхденнад аьлча, уж ГІерт иштта эттача хьалах бола бехктокхам Советски Союза тІабахийта, герз Іодиллара дунен халкъий тІахьожам оттабара духьале ер из я, яхаш нах тешабе а ГІерт уж. ХІаьта деррригача дуненна а ховш да, нагахьа санна малхбузера паччахьалкхенаш массане а деррига герз Іодиллара раьза хуле, барта йоагІе, моллагІа а цар оттайойя а, цар оттаяь тІахьожама система СССР хьаэца кийчча я, аьнна Советски правительства дуккхаза а дІакхайкадаь хилар. ГІулакх-м ма латтий США-и цун партнераши е герз Іодилла а е тІахьожам оттабе а раьза ца хиларах.

В. КОРИОНОВ.

(ДІахододар хургда).

Тахан кинотеатрашка

Йоккха зал — «Казакаш».
Долалу: 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 — «Казакаш».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4:30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — берий сеанс «Сампо».
Долалу: 9, 11.

«Хьалхара шу» — Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗІамига зал № 3 — берий сеанс «Цхьан лардагІа».
Долалу: 9.30, 11.30.

«Итт гІа малхбоаленгахьа». Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

«Главнефтемонтажа» № 7 йолча треста Грозненски СМУ-на городе балхаш де сихха эшаш ба 2—3—4 разрядах бола слесараш.

Алапи бьча балхага хьежжа хургда. Балха дІа а юха цІа а СМУ транспортаца кхувларгба.

Ха ловш дола хІама укх адресах ховргда: Грозный, почтови яьшка № 104, цига дІаваха йиш я № 3 йолча трамвайца, остановка «Береговая», телефон 2-05-29.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15, **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий—2-25-72; корректорске—2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул, Сталина, 15, **Телефоны:** зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02110. Заказ № 4136